

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ
DEĞİŞİK FAKTÖRLER AÇISINDAN BELİRLENMESİ**

Şerife BALCI
ORCID: 0000-0002-6399-1548

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN
ORCID: 0000-0001-9265-0446

Konya – 2022

TEŞEKKÜR

Bu araştırma sürecince danışmanlığımı üstlenerek gerek konunun belirlenmesinde gerekse çalışmanın yürütülmesi sırasında engin bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım değerli hocam, Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN'a teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul iline bağlı Gaziosmanpaşa ilçesinde ilkokul öğretmeni olarak görev yapan çalışmalarıma katkısı olan meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman varlıklarından ve desteklerinden güç bulduğum aileme ve eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şerife BALCI

Ocak 2022

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ	v
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vi
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	viii
ÖZET	x
ABSTRACT.....	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Problem Cümlesi.....	7
1.2.1. Alt problemler	7
1.3. Araştırmanın Amacı	7
1.4. Araştırmanın Önemi.....	8
1.5. Sayılılar	9
1.6. Sınırlılıklar.....	9
1.7. Tanımlar	9
2. ALAN YAZIN.....	10
2.1. Uzaktan Eğitim	10
2.2. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Tarihçesi ve Mahiyeti.....	12
2.3. Pandemi Döneminin Dünya’da ve Türkiye’de Eğitime Etkileri.....	13
2.4. İlgili Araştırmalar.....	16
3. YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	25
3.3. Veri Toplama Araçları	26
3.3.1. Kişisel bilgi formu.....	26
3.3.2. Uzaktan eğitim tutum ölçeği.....	26
3.4. Verilerin Toplanması.....	26
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	27
4. BULGULAR	28
4.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine ve Uzaktan Eğitim Bilgi Durumlarına Ait Dağılımların İncelenmesi.....	28
4.2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Uzaktan Eğitim Tutum Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi	30
4.2.1. Ölçeğin güvenirlik analizi sonuçları.....	30

4.2.2. Normallik testine ait bulgular	31
4.2.3. Araştırmanın birinci alt problemine ait bulgular.....	33
4.2.4. Araştırmanın ikinci alt problemine ait bulgular	34
4.2.5. Araştırmanın üçüncü alt problemine ait bulgular.....	36
4.2.6. Araştırmanın dördüncü alt problemine ait bulgular	37
4.2.7. Araştırmanın beşinci alt problemine yönelik bulgular	37
4.2.8. Araştırmanın altıncı alt problemine yönelik bulgular	38
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	41
5.1. Tartışma.....	41
5.1.1. Katılımcıların cinsiyetine göre uzaktan eğitim tutumlarının karşılaştırılmasına ait tartışma	41
5.1.2. Katılımcıların mesleki kıdeme göre uzaktan eğitim tutumlarının karşılaştırılmasına ait tartışma	42
5.1.3. Katılımcıların mezun olunan bölüm değişkenine göre uzaktan eğitim tutumlarının karşılaştırılmasına ait tartışma	43
5.1.4. Katılımcıların uzaktan eğitim ile ilgili bilgi durumu değişkenine göre uzaktan eğitim tutumlarının karşılaştırılmasına ait tartışma	43
5.1.5. Katılımcıların uzaktan eğitimin özelliklerinin avantajları bakımından değerlendirmelerine ait tartışma	44
5.1.6. Katılımcıların uzaktan eğitim tutum düzeylerine ait tartışma	45
5.2. Sonuç.....	46
5.3. Öneriler.....	47
KAYNAKLAR.....	49
EKLER	55
Ek-1 Ölçek.....	55
Ek-2 Ölçek İzni.....	58
Ek-3 Araştırma İzni	59

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Ölçek ortalama puan hesaplamaları	27
Tablo 4.1. Katılımcıların cinsiyetine ilişkin bulgular	28
Tablo 4.2. Katılımcıların mesleki kıdemine ilişkin bulgular	29
Tablo 4.3. Katılımcıların mezun oldukları bölüme ilişkin bulgular	29
Tablo 4.4. Katılımcıların uzaktan eğitim hakkında bilgi durumuna ilişkin bulgular	30
Tablo 4.5. Madde analizi sonuçları.....	30
Tablo 4.6. Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarına yönelik betimsel istatistik verileri	32
Tablo 4.7. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarına ait Normallik testi bulguları.....	33
Tablo 4.8. Öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları.....	34
Tablo 4.9. Öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları.....	34
Tablo 4.10. Katılımcıların mesleki kıdemlerine göre Anova analizi.....	35
Tablo 4.11. Katılımcıların mesleki kıdemlerine göre Anova analizi.....	35
Tablo 4.12. Katılımcıların mezun olunan bölüm değişkenine göre Anova analizi	36
Tablo 4.13. Katılımcıların mezun olunan bölüm değişkenine göre Anova analizi	36
Tablo 4.14. Uzaktan eğitimle ilgili bilgi durumu değişkenine göre t-testi	37
Tablo 4.15. Uzaktan eğitimin özelliklerinin avantajlarına ilişkin bulgular	38
Tablo 4.16. Öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumlarına ilişkin betimsel istatistik bulguları ...	38

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

“Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Değişik Faktörler Açısından Belirlenmesi” başlıklı tez çalışmamın İç Kapak, Özetler, Ekler ve Ana Bölümlerden (Giriş, Alan Yazın, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler) oluşan toplam **70** sayfalık kısmına ilişkin, 28/01/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%28** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynakça hariç
7. Alıntılar dâhil,
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

31/01/2022

Şerife BALCI

Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

31/01/2022

Şerife BALCI

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

X : Ortalama

ss. : Standart Sapma

Kısaltmalar

EBA : Eğitim Bilişim Ağı

UZEM : Uzaktan Eğitim Merkezi

SPSS : Sosyal Bilimler İçin Analiz Paket Programı

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞİŞİK FAKTÖRLER AÇISINDAN BELİRLENMESİ

Şerife BALCI

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının değişik faktörler açısından belirlenmesi ve bu görüşlerin öğretmenler arasında; cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, uzaktan eğitim ile ilgili bilgi durumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada, “tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini; 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı devlet okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri, örneklemini ise Gaziosmanpaşa ilçesindeki devlet okullarında görev yapmakta olan 718 (yedi yüz on sekiz) sınıf öğretmenlerinden, kolay örnekleme yöntemle seçilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 391 (üç yüz doksan bir) öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Ağır (2007) tarafından geliştirilen Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği kullanılmıştır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içinde, araştırma kapsamındaki İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde bulunan 24 devlet ilkokulunda görev yapan sınıf öğretmenlerinden toplanmıştır. Öğretmenlerinin uzaktan eğitime ait tutumlarına ilişkin görüşlerine yönelik ifadelerle verdikleri yanıtların ortalamalarını belirlemek amacıyla betimsel istatistikler yapılmıştır. Verilen cevapların demografik faktörlere göre değişimini belirlemek amacıyla t-testi ve tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri genel olarak yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinden bazıları ise uzaktan eğitime karşı olumsuz bir tutum içindedir. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda öğretmenlere uzaktan eğitimle ilgili eğitimler düzenlenerek bilinç ve farkındalık düzeyleri yükseltilecek uzaktan eğitim karşı olumlu bir tutum sergilemelerine yardımcı olunabilir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Tutum, Uzaktan Eğitim.

ABSTRACT

Department of Basic Education
Primary Education Program
Master Thesis

DETERMINATION OF CLASSROOM TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS DISTANCE EDUCATION IN TERMS OF DIFFERENT FACTORS

Şerife BALCI

In this research, it is aimed to determine the attitudes of classroom teachers towards distance education in terms of different factors and to determine these views among teachers; It is aimed to determine whether it differs according to gender, professional seniority, department graduated, and knowledge about distance education. In the research, "screening model" was used. The universe of the research; Classroom teachers working in public schools affiliated to the Ministry of National Education in Istanbul in the 2020-2021 academic year, and the sample is from 718 (seven hundred and eighteen) classroom teachers working in public schools in Gaziosmanpaşa district, selected by easy sampling method and volunteered to work voluntarily. It consists of 391 (three hundred and ninety-one) teachers who want to participate. Distance Education Attitude Scale developed by Ağır (2007) was used as data collection tool. It was collected from classroom teachers working in 24 public primary schools in Gaziosmanpaşa, Istanbul, within the scope of the research, in the 2020-2021 academic year. Descriptive statistics were made in order to determine the averages of the answers given by the teachers to the statements about their attitudes towards distance education. T-test and one-way ANOVA analysis were performed to determine the variation of the answers given according to demographic factors. According to the results obtained from the research, it has been revealed that primary school teachers' attitude levels towards distance education are generally high. Some of the classroom teachers have a negative attitude towards distance education. In line with these results, teachers can be helped to have a positive attitude towards distance education by raising their awareness and awareness levels by organizing trainings on distance education.

Keywords: Classroom Teacher, Attitude, Distance Education.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Teknolojinin hızla gelişmesiyle beraber bilgi teknolojilerinde, bilgi birikiminde ve bilgiye erişimde yaşanan baş döndürücü gelişmeler sonucunda artık insanlar bilgiye daha hızlı ve kolay bir biçimde erişebilme fırsatına sahip olarak; bireysel ve yaşam boyu öğrenme becerilerini kullanabilen birer bağımsız öğrenen konumuna gelmişlerdir. Teknolojinin, bilgiye daha hızlı ve kolay erişebilme getirisi sayesinde insanlar artık sürekli değişen ve kendini güncelleyen bilgi karşısında devamlı olarak bilgilerini güncelleyebilmekte ve var olan bilgilerini yenileriyle değiştirerek, geliştirebilmektedirler. Teknolojide yaşanan bu hızlı değişim ve gelişimler eğitimcileri; eğitimin çehresini ve yapısını yeniden biçimlendirme, yeni öğretim programları, eğitim anlayışları ve teknoloji destekli öğrenme-öğretme modelleri geliştirmeye mecbur bırakmıştır (İşman, 2011).

Teknolojideki hızlı değişimle birlikte bireylerin teknoloji dünyasına uyum sağlayabilmeleri için kendi gelişimlerinden haberdar olması ve sürekli değişen bilgileri takip etme isteği kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu durum toplum yaşamlarının birçok alanında değişimi mecburi hale getirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileriyle birlikte gelişim gösteren internete erişimin son zamanlarda bilgiye ulaşma, bilgiyi paylaşma, günlük işlerde kolaylık sağlama ve eğitim gibi alanlarda getirdiği kolaylıklara gün geçtikçe adapte olmaktayız. Teknoloji yüzyılı olarak da nitelendirilen çağımızda güçlü toplum ya da bireyler olarak nitelendirilen kişilerde beklenen davranışlar; bilgiye ulaşan, bilgiyi aktaran, ulaşılan bilgilere yeni bilgi ekleyen ve yorumlayabilen şeklindedir.

Eğitim sürecinin içinde kullanılmaya başlanan teknolojik araçların bilgi ve bilgiye ulaşma konusunda sağladığı fayda ve kolaylıklar dikkat çekmiştir. Bunun sonucunda günümüzde artan eğitim talebini karşılayabilme, daha büyük kitlelere eğitim hizmeti sunabilme, çeşitli sebeplerden ötürü eğitim kurumlarına gidemeyen öğrencilere eğitim hizmeti sağlayabilme gibi birçok sebepten dolayı bir arayışa gidilmiş; bunun sonucunda da uzaktan eğitim, e-öğrenme, internet tabanlı öğrenme, gibi farklı eğitim modelleri ortaya çıkmıştır (Somyürek ve Yalın, 2007).

Teknolojideki hızlı değişimle birlikte bireylerin teknoloji dünyasına uyum sağlayabilmeleri için kendi gelişimlerinden haberdar olması ve sürekli değişen bilgileri takip

etme isteği kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu durum toplum yaşamalarının birçok alanında değişimi mecburi hale getirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileriyle birlikte gelişim gösteren internete erişimin son zamanlarda bilgiye ulaşma, bilgiyi paylaşma, günlük işlerde kolaylık sağlama ve eğitim gibi alanlarda getirdiği kolaylıklara gün geçtikçe adapte olmaktayız. Teknoloji yüzyılı olarak da nitelendirilen çağımızda güçlü toplum ya da bireyler olarak nitelendirilen kişilerde beklenen davranışlar; bilgiye ulaşan, bilgiyi aktaran, ulaşılan bilgilere yeni bilgi ekleyen ve yorumlayabilen şeklindedir.

Son yıllarda dijitalleşme çağının bir getirisi olarak eğitim ve öğretim alanlarının başlıca bir konusu olan ve birçok araştırma ve projeye konu olarak farklı şekillerde incelenen uzaktan eğitimin önemi bir hayli artmıştır. Kişilerin bilgiye erişmesinde mekân ve zaman ile bağlı olmaksızın gerçekleştirilen öğretim ortamları, hareket halinde bile bilgiye erişim imkânının olması günümüzde çok önem kazanmış. Bu nedenle ders ortamında kullanılan uzaktan eğitim modelinin bütün okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutum düzeylerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda çalışmanın bu bölümünde araştırma problemi, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar ve sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

İnsanlık tarihi süresince eğitim konusu hep önemli ve güncel bir gereksinim halini almıştır. İnsan bilgi birikimini nesilden nesile aktarma gereksinimi duymuştur. Günümüzde üstünde en çok araştırılan konulardan birisi eğitim haline gelmiştir. Türkiye'de son zamanlarda yapılan akademik araştırmalar değerlendirildiğinde elde edilen sonuçlar bu sonucu doğrular durumdadır. Ulusal Akademik Bilgi ve Ağ Merkezi'nin (ULAKBİM) raporuna göre 2004–2014 arasında Türkiye'de gerçekleştirilen yayınlarda sosyal bilimler alanında eğitim araştırmaları 3921 yayın ile ilk sırada yerini almaktadır (Türkiye Bilimsel Performans Yayın Raporları, 2015).

Teknoloji, insanoğlunun günlük hayatını kolaylaştırmak, ihtiyaçlarını ve keşif merakını gidermek üzere ortaya çıkmıştır ve halen gelişmektedir. Teknolojideki bu gelişmeler insanoğlunun hem iletişiminde hem de ulaşımında kolaylıklar sağlamış ve sağlamaya devam edeceği öngörülmektedir. Ortaya konulan bu kolaylıklardan faydalanmak adına insanların teknolojiyi öğrenme ihtiyacı, teknolojiden yaşamını kolaylaştıracak biçimde yararlanması sebebiyle teknolojik gelişmelerden her zaman haberdar olması gerekli ve 21.yüzyıl bilgi

teknoloji toplumunun teknolojiyi kullanarak gereklerini yerine getirebilmesini mecburi hal almaktadır. Gelişen teknoloji sayesinde insanlar yaşamlarındaki gelişime ve değişime açık hale gelmekle beraber hem zihinsel hem de bireysel gelişimlerdeki en önemli nokta olan eğitim hayatlarına da gerekli hassasiyetle yaklaşmaktadırlar (Ayyıldız, Günlük ve Erbey, 2006). Teknolojideki gelişmelerle beraber eğitim kavramı farklı anlamlara bürünmüş buna bağlı olarak teknolojinin insan yaşamı üzerindeki etkisi gibi eğitimin de değişmez bir parçası olma halini almıştır. Bu bağlamda bireylerin temel hakları arasında yer alan eğitim hakkını talep etmesindeki oran, teknolojideki bu gelişmelerle beraber artış göstermektedir. Fakat ortaya çıkan bu artış, her bireye eşit düzeyde eğitim ortamı sağlayabilme sorununu da ortaya çıkarmıştır. Gelişen ve gelişmeye devam eden iletişim teknolojileri vasıtasıyla fiziksel mesafeler kısalmış, okul dışı mekânlarda eğitim verilebilir hale almıştır. Bu durumla birlikte gün geçtikçe uzaktan eğitimin gelişen teknolojilerle beraber yaygınlık kazandığı görülmektedir. Gelişen teknoloji ve bilgi birikimi ile bireylerin eğitim taleplerinin artması, daha geniş kesimlere eğitim hizmeti götürmenin hedeflenmesi, eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması düşüncesi, çeşitli nedenlerle örgün eğitime devam edemeyen öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının yerine getirilmesi isteği ve geleneksel eğitimin sınırlılıklarını giderme çalışmaları gibi sebeplerden dolayı uzaktan eğitimin önemi ve ihtiyacı ortaya çıkarmıştır (Akyıldız, 2020). Dolayısıyla uzaktan eğitim, günümüz eğitim sisteminin bir parçasından ziyade bu eğitim sisteminin yerini alarak yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından eğitim öğretimin devamını sağlayıp gerek bireylerin eğitim ihtiyacını yerine getirme açısından gerekse öğretmen ve yöneticilerin mesleki motivasyonunun artırılması açısından önem arz etmektedir. Teknolojideki hızlı değişimle birlikte bireylerin teknoloji dünyasına uyum sağlayabilmeleri için kendi gelişimlerinden haberdar olması ve sürekli değişen bilgileri takip etme isteği kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu durum toplum yaşamlarının birçok alanında değişimi mecburi hale getirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileriyle birlikte gelişim gösteren internete erişimin son zamanlarda bilgiye ulaşma, bilgiyi paylaşma, günlük işlerde kolaylık sağlama ve eğitim gibi alanlarda getirdiği kolaylıklara gün geçtikçe adapte olmaktayız. Gelişen teknoloji ile birlikte, yeni bilgi platformlarının kurulmaya başlandığı yaşadığımız dönemde eğitime duyulan ihtiyaç da her geçen gün artmaktadır. Bu ihtiyaç insanları daha çok bilgi talep etmelerine neden olmaktadır (Negropente, 1995; akt. Özüçelik, 2019).

Teknolojinin gelişmesi ve bu gelişmenin eğitim alanına da yansması ile birlikte öğrencilerin bilgiye ulaşmaları daha kolay hale gelmiştir. Uzaktan eğitim ile birlikte klasik

sınavların yerini, elektronik ortamda yapılan ve hemen sonuçların öğrenildiği bir sistem almıştır.

Ekonomik açıdan bakıldığında finansal olarak eğitime ayrılan bütçe teknolojinin gelişmesi ile beraber artış göstermiştir. Bunun yanında bilgi teknolojileri vasıtası ile eğitim bilim birleşmesi daha yenilikçi ve daha nitelikli hale gelmiştir. Gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeler uzaktan eğitim aracılığıyla bireylerini ve öğrencilerini erken eğitim ile onların iç dünyalarını topluma kazandırmayı ve yeteneklerini ortaya çıkarmayı, ekonomik manada da devlet ve toplum ilişkisini önemli katkı sağlamayı hedeflemektedir (Simnson, 2006; akt Özüçelik, 2019). Gelişmekte olan ülkelerde eğitim daha maliyetli hale gelmekte ve bu maliyetler sebebiyle toplumun eğitim seviyesi azalabilmektedir. Uzaktan eğitim ile birlikte bu sorun önemli ölçüde giderilebilir. Etkili ve ulaşılabilir bir uzaktan eğitim sistemi kurulması ile birlikte normal eğitimde karşılaşılan maliyet ve zaman gibi sorunların önüne geçilebilir.

Türkiye’de uzaktan eğitimin gelişimine bakıldığında başlangıcı 1920’li yıllarına dayanmaktadır. Bu gelişimin başladığı yıldan sonraki süreçte yaklaşık olarak 40 yıl boyunca uzaktan eğitim tartışılmıştır. Sonraki 10 yıllık süreçte bazı girişimlerde bulunularak tecrübeler elde edilmiş ve uzaktan eğitim yolunda ilerleme gösterilmiştir. Bu ilerlemelerin neticesinde 1980 ve 1990’lı yıllarda üniversitelerden başlamak üzere birçok öğretim kademesinde olgunlaşmıştır. Gerek MEB’in gerekse üniversitelerin daha önce uzaktan eğitim ile ilgili tüm öğrenci ve eğitimcilerine hizmet sağlayacak altyapıları mevcut olmasına rağmen yeterince güçlü olmadığı söylenebilir.

Eğitim olayı dört duvar içinde yapılabileceği gibi bunun yanında hayatın içinde olan ve hayatın kendisinden gelen bir durumdur. Eğitim içerisinde en önemli kavramlardan birisi de uzaktan eğitim olup, günümüz pandemi koşullarında önem kazanmıştır. Uzaktan eğitim teknoloji ve bilimin gelişmesi ile çok daha fazla alanda uygulanmaya koyulmuştur. Bu sebeple uzaktan eğitimin önemi gün geçtikçe daha da hissedilmektedir. Türkiye’de uzaktan eğitim sistemi ile eğitim veren birçok kurum bulunmaktadır. Eğitim ihtiyacı hisseden her yaşta vatandaşlar gelişim evreleri, tecrübeleri, güdülenme, öğrenme istekleri ve kendilerini yönlendirmeleri bakımından ele alınarak eğitim görmektedir (Ayyıldız, Günlük ve Erbey, 2006). Bu kapsamda verilen eğitim süreci; hayat boyu, sürekli eğitim, dönüşümlü, açık eğitim, bağımsız eğitim ve uzaktan eğitim gibi farklı boyutlar kazanmıştır. Uzaktan eğitim

uygulamalarında özellikle pandemi döneminde okuma yazma, ilk, orta ve lise eğitimi, yetişkin eğitimi, ön lisans, lisans ve yüksek lisans seviyesinde eğitimler verilmektedir.

Özellikle son zamanlarda dünya ve ülkemizde yaşanan Covid-19 pandemisi uzaktan eğitimin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Pandemi nedeni ile yapılamayan yüz yüze eğitimin yerini uzaktan eğitim almış, ülkelerin eğitim bakanlıkları uzaktan eğitime yönelik bakışlarını yeniden gözden geçirmeye başlamış ve uzaktan eğitim ile ilgili çalışmalara hız vermişlerdir. Türkiye’de FATİH projesi ile birlikte kullanılmaya başlayan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) pandemi süreci ile birlikte önemini arttırarak uzaktan eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olmuştur.

Uzaktan eğitim, eğitimin bütün kademelerinde kullanılır hale gelmiştir (Enfiyeci ve Büyükalın Filiz, 2019). Bütün eğitim kademelerinin bu pandemi döneminde tercih edilmesinde uzaktan eğitim uygulamalarının derslerde öğrenci ve öğretmen arası etkileşimi sağlaması, kalabalık sınıflarda eğitim alma ya da öğretmen yetersizliği gibi problemleri ortadan kaldırması, öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşimi sağlayarak öğrencilerin bilgiye erişmesinin hızlandırılması gibi faktörler etkili olmuştur (Kırık, 2014). Bunların yanı sıra okullar başta olmak üzere birçok kurum uzaktan eğitim ile örgün öğretimde ortaya çıkan maliyetleri azaltmış ve geleneksel eğitim yöntemlerine göre daha fazla verim alındığını ortaya koymuşlardır. Oluşturulan sanal sınıflarda eğitim verilmesi ve öğrenci sayısının çok fazla olmasına bakılmadan farklı eğitim kursları verme olanağına sahip olmuşlardır (Kaya, 2002).

Uzaktan eğitim sistemlerinde teknolojik imkanların her geçen gün daha da iyiye gitmesi ile beraber yüz yüze eğitimde olduğu gibi öğretmen-öğrenci etkileşimi gerçekleştirildi, değişik medya araçları vasıtasıyla görsel açıdan da zengin hale getirilen güçlü ve etkili bir eğitim programı yapıldı ve bu programın uygulanarak nitelikli öğrencilerin yetiştirildiği görülmektedir (Akyürek, 2020).

Uzaktan eğitim sisteminin bireylere farklı eğitim alternatifleri sunması fırsat eşitliğini sağlayarak veya fırsat eşitsizliğini en aza indirerek eğitimde etkinlik ve niteliği artırması, maliyeti düşürmesi, öğrenci için zengin eğitim araçları sunması gibi pek çok yönden önemli olanaklar sağladığı görülmektedir. Ancak uzaktan eğitimin bu faydalarının yanı sıra birtakım sınırlılıkları da vardır. Uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimde yapıldığı gibi öğretmen öğrenci ilişkisi iletişimi kurmanın çok zor olduğu öğrencilerin arkadaşları ile sosyalleşmesine engel

olan durumların ortaya çıkması, öğrenme güçlüğü gibi bazı sorunlar yaşayan veya kendi kendine öğrenmede zorluk çeken öğrencilere yönelik sınırlı fayda sağlaması, uygulamalı derslerde etkinliğinin azalması fazla zaman alıcı olması ve teknolojiye olan bağımlılığı artırması gibi birtakım dezavantajları da bulunmaktadır (Akyürek, 2020; Kaya, 2002; Kırık, 2014).

Uzaktan eğitimin yararları ve tarihleri değerlendirildiğinde bu eğitim uygulamasının yaygın şekilde olduğu düşünülebilir. 18. yüzyılı dayanan bir geçmişi bulunan uzaktan eğitimin dünya çapında yüz yüze eğitime oranla daha az tercih edildiği görülmektedir. Ancak 2019 sonlarında ortaya çıkan Covid-19 pandemisinin hızlı bir biçimde yayılması ile beraber 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından uluslararası boyutta acil durum ilan edilerek küresel bir salgın olduğu kabul edilmiştir. Türkiye'de bir vakaya rastlanmadan önlemler alınmaya başlanmıştır. Salgın ilk ortaya çıktığı andan itibaren pek çok ülkede eğitim sistemine uygulanan karantina çalışmaları başlamış ve bazı ülkelerde okullar tamamen kapatılırken bazı ülkelerde de kademeli olarak eğitim faaliyetleri yürütülmeye çalışılmıştır (Daniel, 2020).

Geleneksel eğitim sürecinde karşılaşılan zaman, mekân, ekonomik ve fiziki imkân yetersizliği, kaynakların eşit dağıtılamaması ve verimli kullanılamaması, eğitim hizmetinde nitelik ve kalite eksikliği, öğretici sayısındaki azlık ya da yetersizlik, kitlelere eğitim hizmeti götürmede yaşanan aksaklık ve sorunlar nedeniyle; geleneksel eğitim hizmetlerinin bu problemleri çözmede yetersiz kaldığı görülmüştür. Bunun sonucunda ise yukarıda sayılan avantaj ve faydaları sayesinde uzaktan eğitim anlayışı işe koşulmuştur. Yukarıda da bahsedildiği şekilde uzaktan eğitim; yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen, öğrenenlere bağımsız bir öğrenme fırsatı veren, öğrenme sürecini belirli bir mekân ya da zamana hapsedmeyen, dünyanın dört bir yanındaki eğitim program ve öğretmenlerden yararlanma fırsatı veren, içerik ve materyal zenginliği sunan sistematik bir bütündür. Bütün bu açılardan incelendiğinde uzaktan eğitim uygulamaları artık çağımızda sık sık başvurulmaya başlanan bir model haline gelmiştir.

Eğitimin çok sınırlı bir şekilde yürütüldüğü veya yüz yüze eğitim hiçbir şekilde yapılmadığı ülkelerde ise öğrencilerin eğitimlerinin devam ettirilmesi amacıyla uzaktan eğitim faaliyetleri gündeme gelmiştir. Pek çok ülke kendi uzaktan eğitim sistemini tasarlarken Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim kurumları tarafından uzaktan eğitim

sistemleri ve uzaktan eğitim modeli oluşturulmuştur. Araştırma problemi pandemi süreci ile birlikte günümüzde daha da önem kazanan uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi şeklindedir.

1.2. Problem Cümlesi

Sınıf öğretmenlerinin, uzaktan eğitim tutumları; cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları yükseköğretim kurumu, uzaktan eğitim ile ilgili bilgi durumu gibi çeşitli değişkenler açısından farklılaşmakta mıdır?

1.2.1. Alt problemler

1. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

2. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, mesleki kıdemlerine göre farklılık göstermekte midir?

3. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, mezun oldukları bölüme göre farklılık göstermekte midir?

4. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, uzaktan eğitim ile ilgili bilgi durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

5. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin özelliklerinin avantajları bakımından değerlendirmeleri nasıldır?

6. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Günümüzde hem dünyada hem de Türkiye’de yaşanmakta olan Covid-19 pandemisinin neden olduğu koşullar sebebiyle uzaktan eğitim modeli, eğitim-öğretim faaliyetlerinin zorunlu bir parçası olmuştur. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının değişik faktörler açısından belirlenmesi ve bu görüşlerin öğretmenler arasında; cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, uzaktan eğitim ile ilgili bilgi durumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Ekonomik olarak gelişmiş ülkelerde başlayan uzaktan eğitim sistemi, eğitimin sunduğu imkânları artırarak çok büyük kolaylıklar oluşturmuştur. Bundan dolayı uzaktan eğitim toplumun bütün kesimlerinin de hayat boyu eğitim olanaklarına ulaştırmayı ve bu olanaklardan yararlanmalarını sağlamıştır. Eğitim süresince etkin bir şekilde toplumsal hedeflere katkı sunacak bilgileri hızlı bir biçimde aktararak eğitim araçlarına teknoloji vasıtasıyla daha geniş bir kitleye erişmesi için uğraşmak ve örgün eğitimin maliyetini aza indirgeyerek her bireyin eğitilmesine imkân vermektedir. Aynı biçimde örgün eğitime kıyasla uzaktan eğitim öğrenci ile öğretmeni bir araya getirmede ve dersin işlenmesinde modern kitle iletişim araçlarından ve ortamlarından faydalanma bilişim iletişim teknolojilerinden eğitim ve öğretim maksatlı faydalanma tarafları ile farklılıklar taşır (Özüçelik, 2019). Uzaktan eğitim terimi eğitim faaliyetlerinin teknoloji ile bütünleşmesi biçiminde açıklanabilir. Uzaktan eğitimin kapsamı bireylerin eğitim gereksinimi karşılayabilmek amacıyla oluşturulup teknolojinin gelişmesine paralel bir biçimde artarak toplumsal bir katkı oluşturmak isteyen bireylere de en kısa yoldan faydalı olmaktadır (Özüçelik, 2019).

Günümüz dünyasında teknolojik ve kitlesel iletişim araçları vb. gibi aletler vasıtası ile bilgi ve bilgiye ulaşma konusundaki hızlilik ve çeşitlilik artmış ve bu gelişmelerle birlikte geleneksel yöntem ve modellerin sınırlılıklarının ve çeşitli engellerinin sorgulanmasını beraberinde getirmiş. Bu da eğitimde yeni model ve yöntemlerin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılması sonucunu doğurmuştur. İşte bu modellerden biri de “uzaktan eğitim” dir. Öğretimde teknolojinin kullanımı ile ilgili tartışmalar devam ederken tüm dünyayı hızla etkisi altına alan Covid-19 pandemi süreciyle birlikte uzaktan eğitim sistemi hızlı gelişim göstererek yüz yüze eğitimin yerini almıştır. Tüm dünyada olduğu gibi Türk Eğitim sistemi de uzaktan eğitime başlamıştır. Bu doğrultudan hareketle günlük hayatımızın yanı sıra eğitim, ortam, süreç ve faaliyetlerini de kapsayan teknoloji kullanımının bir getirisi teknolojik araç-gereçlerin eğitim sistemlerimizde ve öğretim ortamlarında etkili bir biçimde uygulanabilmesi için öğrenme-öğretme süreçlerinin ana unsuru olan öğretmenlerin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi gerekmektedir. Yine bu çalışmada günümüzde dünyada ve ülkemizde yaşanan Covid-19 pandemisi süreci sonucunda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin zorunlu bir unsur haline gelen uzaktan eğitim modeline yönelik öğretmen tutumlarını belirlemek açısından bu çalışma önemli görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinin en önemli parçası olan bilgisayar ve internet kullanımının öğretmenler açısından daha rahat ve etkin kullanabilmeleri için bu konuda uygulayıcılara bir farkındalık kazandırmak açısından da önemli görülmektedir. Öğretmenlerin

uzaktan eğitim konusunda fikirleri alınarak uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları engellerin belirlenmesi durumunda, karşılaşılan engellere yönelik çalışmaların yapılabilmesi açısından bu çalışmanın uzaktan eğitim alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılan bu araştırma sonucunda elde edilen sonuçların, uzaktan eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve uzaktan eğitim programlarının değerlendirilmesi aşamasında ilgililere yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca yapılan bu çalışma literatüre katkı sağlayacağından dolayı önem taşımaktadır.

1.5. Sayıtlar

- Araştırmada kullanılan materyallerin araştırma için yeterli olacağı varsayılmıştır.
- Katılımcılar ölçekleri doldururken doğru bilgi verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırma örneklemini evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
- Araştırmacının veri toplamada kullandığı “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin” araştırmanın amacına uygun olduğu kabul edilmiştir.

1.6. Sınırlılıklar

- Araştırma bilimsel dergi yayınları, bilimsel makaleler, bu kapsamda yayımlanmış kitaplarla sınırlandırılmıştır.
- Araştırma, İstanbul ilinin Gaziosmanpaşa ilçesinde görev yapan 391 sınıf öğretmenin verdiği cevaplar ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Eğitim; bireyin yaşamını dengeli ve verimli devam ettirmesini ve topluma uyumunu sağlayan bir araçtır (Gökalp, 2016: 1).

Uzaktan Eğitim: Kişilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olduğu, geleneksel yüz yüze eğitimden farklı olarak zamansal ve mekânsal olarak esneklik sağlayan ve kişilerin imkanları doğrultusunda uygulanan eğitim sistemidir (Holmberg, 1995).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

2.1. Uzaktan Eğitim

Bugünün koşullarında iletişim geçmişe nazaran daha üst safhaya erişmiş bulunmaktadır. Bireyler her geçen gün birbirleriyle daha çok iletişim kurmakta, haberleşmekte, konum, fotoğraf, yazı ve video paylaşabilmektedir. Bunların gerçekleşmesindeki en büyük pay internet teknolojisidir. Bu kapsamda eğitim alanına bakıldığında bu araçların hemen hemen hepsinin eğitim içinde kullanılabilmesi görülmektedir. Eski dönemlerde bireyler bilgi ve bilgi sahibine erişmek için haftalarca hatta aylarca seyahat etmek mecburiyetinde kalmaktaydı. Toplumun yalnızca belirli bir bölümü eğitim alma imkânına sahip olabiliyordu. Fakat bugünün koşullarında bireyler teknoloji vasıtasıyla kıtalararası uzaklıklara bile hiç yorulmadan seyahat etmeden istedikleri zaman eğitim alabilmektedir. Bundan dolayı uzaktan eğitim kavramı karşımıza çıkmıştır. Uzaktan eğitim kavramından ilk kez 1892 yılında Wiskonsin Üniversitesi tarafından yayımlanan katalogta bahsedilmiştir. Bunun yanında bu üniversitede yöneticilik yapan William Light tarafından bir metin içinde 1906 yılında kullanılmıştır (Verduin ve Clarck, 1994: 7).

Uzaktan eğitim, bireye sağladığı değişik imkanlarla eğitime yeni bir bakış açısı getirmiş ve artık yaygın bir araç haline gelmiştir. İnternet tabanlı öğrenme ve uzaktan öğrenme gibi kavramları içeren uzaktan eğitim, öğrenmede fırsat eşitliğinden yararlanmaya katkıda bulunur. Eğitim-öğretime devam edemeyen ve kişisel gelişimlerine gereken vakti ayıramayan bireyler, uzaktan eğitim yoluyla hayat boyu öğrenme imkanlarından yararlanmaktadır

Uzaktan eğitim, çeşitli nedenler ile okula gelemeyen kişilerin eğitime olan gereksinmelerini karşılamak için kullanılan ve öğrencinin ilgisine, yeteneğine göre öğrenme fırsatı sağlayan bir öğretim şeklidir. Bu öğretim şekli eğitim sorunlarına alternatif çözümler sunmaktadır.

Verduin ve Clarck'a göre uzaktan eğitimin ilk tanımı "Öğrenmek isteyen ve eğitim vermek isteyen kişilerin birbirlerinden uzak mesafelerde olduğunda herhangi bir resmi öğrenme gerçekleşebilir." şeklindedir. Gün geçtikçe bu tanıma farklı yeni tanımlar da eklenmeye başlamıştır. Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmektedir.

Uzaktan Eğitim; değişik ortamlarda olan öğretmen ve öğrencilerin öğretme ve öğrenme faaliyetlerini iletişim teknolojileri vasıtasıyla ve posta hizmetleri vasıtasıyla yaptıkları bir eğitim sistemi modelini göstermektedir (İşman, 2008).

Avrupa Birliği Uzaktan Eğitim harekât planında uzaktan eğitim tanımı, “Eğitim uygulamalarının kalitesini yükseltmek amacıyla çoklu ortam teknolojileri ve internet kullanılması suretiyle kaynaklara erişmek işbirliğini sağlamak ve bilgi değişimi yapmak” şeklinde tanımlanmıştır

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi uzaktan eğitim; internet teknolojisini kullanarak farklı mekânlarda bulunan öğrenci ve öğretmenleri bir araya getirerek en kısa zamanda bilgi aktarımını sağlayan bir eğitim sistemi modelidir.

Uzaktan eğitim uygulamaları vasıtasıyla öğrenci ve öğretmenler değişik imkanlar elde edebilmektedir. Bu imkanlardan ilki dünyanın farklı ülkelerinde hayatını sürdüren eğitimci ve öğrenciler arasında etkili bir iletişim kurma imkânı sağlar. Bu imkanlardan ikincisi ise öğrencilerin uzaktan eğitim vasıtası ile dünyanın farklı ülkelerinde olan üniversitelerin eğitim olanaklarından yararlanma imkânı ortaya koyar (İşman, Baytekin, Balkan, Horzum ve Kıyıcı, 2002).

Hem fiziki olarak zorluklar hem de aralarında oluşan mesafelerden dolayı bireylerin her zaman örgün eğitim görmesi ya da yüz yüze iletişimde olması mümkün olmamaktadır. Fakat bu durumlarda bile bireyler haberleşmek, iletişim kurmak ve bilgi paylaşmak ihtiyacında olabilmektedir. Asırlar öncesinde bile bu sıkıntıyı gidermek için dumanla haberleşme, mağaraya resimler yapma, güvercinle haberleşme, iletişim kurma mektupla haberleşme, ulak kullanarak haberleşme gibi çeşitli araç ve yöntemler geliştirmişlerdir. Teknoloji ve bilimin gelişmesi ile birlikte iletişim araçlarının şekli değişmiş ve buna bağlı olarak sayısı da artmıştır. Bu gelişim araçlarından bazıları sırası ile aşağıdaki şekildedir;

- Telgraf
- Faks
- Telefon
- Radyo
- Telsiz

- Televizyon
- Bilgisayar
- Çağrı cihazı,
- İnternet

2.2. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Tarihçesi ve Mahiyeti

Ülkemizin uzaktan eğitim ile tanışması; Atatürk’ün daveti ile Türkiye’ye gelen John Dewey’in öğretmen yetiştirme konusunda uzaktan eğitimi önermesi ile olmuştur. İkincisi ise 1927 yılında okuma yazma öğretimi için “Muharebe Yoluyla Tedrisat” uygulamasıdır.

1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı kanunun 5 ve 12 maddeleri ile üniversitelere sürekli ve açık öğretim yapma hakkı tanınmıştır.

1982 yılında 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sürekli ve Açıköğretim yapma görevi, bilimsel ve teknolojik altyapıya sahip olan Anadolu Üniversitesine verilmiş ve İletişim Fakültesi içinden çıkan Açıköğretim Fakültesi uzaktan eğitim hizmeti ile görevlendirilmiştir (Bozkurt, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde 1992 yılında Açık Öğretim Lisesi kurularak örgün eğitime devam edemeyen bireylere uzaktan eğitim verme imkanı getirilmiştir. Açık Öğretim Lisesinin kurulmasını, 1998 yılında faaliyetine başlayan Açık Öğretim İlkokulu izlemiş ve böylece toplumun büyük çoğunluğunun eğitime ulaşması hedeflenmiştir.

Günümüzde çeşitli üniversitelerde uzaktan eğitim yoluyla yüksek lisans düzeyinde eğitim verilmektedir. FATİH projesini desteklemek için kurulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) yaşanan pandemi süreci ile birlikte uzaktan eğitimin vazgeçilmez bir aracı haline gelmiş ve örgün eğitim gören öğrencilerin uzaktan eğitim platformu olmuştur.

Türkiye’de, Millî Eğitim Bakanlığı, teknoloji odaklı eğitim sistemini öğrencilerin ve öğretmenlerin kullanımına sunmak için altyapı imkanlarını artırmıştır. Türkiye tüm dünyada hızla ilerleyen uzaktan eğitim sistemine uyum sağlamak için farklı projeler ve uygulamalar geliştirmiştir. MEB çevrimiçi ve uzaktan eğitim alanında uygulanan projeleri ve kullanılan araçları kullanıcıların hizmetine sunmuştur. Bunlar:

FATİH Projesi: Tüm dünyada ortaya çıkan eğitimde teknolojiyi kullanma yarışına Türkiye de katılmıştır. Dolayısıyla tarihten günümüze gelişen bilgisayar teknolojisini Türkiye Eğitim sistemine entegre etmek için birçok çalışma yapılmıştır (Ekici ve Yılmaz, 2013). Bu çalışmalardan açılımı “Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi” olan FATİH projesi 22 Kasım 2010 yılında uygulamaya başladı. FATİH Projesi gelişen bilgisayar teknolojisini Türkiye'nin genel eğitim sistemine entegre etmek için tasarlanmış bir projedir. FATİH Projesi, eğitim ve öğretimde teknolojiyi geliştirmek, öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin güncel öğretim araçlarından faydalanmalarını sağlamak için tasarlanmıştır. Bu proje kapsamında okullara akıllı tahta, internet, tablet, bilgisayar vb. donanımlar sunarak eğitim kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır (Türker ve Dündar, 2020).

Öğretimde teknolojinin kullanımı ile ilgili tartışmalar devam ederken tüm dünyayı hızla etkisi altına alan Covid-19 pandemi süreciyle birlikte uzaktan eğitim sistemi hızlı gelişim göstererek yüz yüze eğitimin yerini almıştır. Dolayısıyla pandemi devam ettiği sürece yüz yüze eğitimin devam etmesi mümkün gibi görünmemektedir. Türkiye'nin uzaktan eğitim sistemine yönelik daha önce yapmış olduğu alt yapı çalışmalarıyla kısmen hazır olduğu söylenebilir. Geçmiş yıllarda uzaktan eğitim sistemi üniversiteler düzeyinde daha çok değer görürken Covid-19 pandemisiyle birlikte diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de tüm öğretim kademelerinde kullanılmaya başlanmıştır. Üniversitelerde uzaktan eğitim merkezleri üzerinden bu süreç devam ederken, MEB de bu konuda belirli okullarda, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde öğrenimlerinden geri kalmaması adına Eğitim Bilişim Ağı (EBA) destek noktalarını kurmuştur.

2.3. Pandemi Döneminin Dünya’da ve Türkiye’de Eğitime Etkileri

2019 sonları ve 2020 yılı başlangıcında Covid-19 dünya çapında hızla yayılan bir salgına dönüşmüştür. Birçok ülke de buna yönelik büyük önlemler almıştır. Bu önlemler genel olarak uçuş yasakları, karantina önlemleri hükümetler ve yerel yönetimler tarafından alınan önlemler olağanüstü hâl gibi kararlar fiziki ve sosyal mesafenin korunması gibi önlemlerden oluşmaktadır. Önlemlerle bireylerin salgın boyunca evlerinde zaman geçirmeleri serbest dolaşımın kısıtlanması ve çeşitli izolasyon yaklaşımları ile pandeminin kendi kendine yayılmasına imkân vererek sürü bağışıklığı çalışmaları gibi her ülkenin kendi çapında birtakım uygulamaları olmuştur. Salgın; eğitim sektörü, sağlık sektörü, turizm sektörü gibi pek çok sektörü etkisi altına almıştır. Özellikle eğitimin bütün eğitim seviyelerinde salgının etkilerini azaltmak maksadı ile örgün eğitim yerine uzaktan eğitim uygulamalarına geçirmeye

başlanmıştır. Covid-19 virüsünün bulaşma ihtimalini ve yayılım hızını düşürmek aşı ve ilaç bulma çalışmalarına hız kazandırmak amacıyla pek çok ülke bütün eğitim düzeylerinde örgün eğitime ara vererek veya eğitim dönemlerini sonlandırarak bazı önlemler almaya çalışmıştır. Salgın boyunca dünya genelinde eğitim kurumlarının ve okulların kapanması sebebiyle Birleşmiş Milletler verilerine dayalı (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) olarak 770.000.000 kişinin etkilendiği ortaya konulmuştur (UNESCO, 2020).

Dünya üzerinde yüksek öğretim seviyesi noktasında en büyük ve en kalabalık sisteme sahip ülke olan Çin Halk Cumhuriyeti Covid-19 salgını ile birlikte uzaktan eğitim sistemine geçerek bütün eğitim seviyelerindeki öğrencilerin ocak ayı itibariyle öğrenme faaliyetlerine uzaktan eğitim vasıtasıyla devam etmeye başlamıştır (Yamamoto ve Altun, 2020).

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise Covid-19 sebebiyle pek çok üniversitede örgün eğitimi tatil ilan ederek uzaktan eğitim sistemine geçiş yapmıştır. Uzaktan eğitim vasıtası ile bazı üniversiteler tüm dünya ülkelerinden online diploma ve sertifika programlarına uzun zamandır öğrenci kabul etmektedir. Fakat bazı uzmanlar uzaktan eğitimin hiçbir zaman örgün eğitimin yerini alamayacağını video izlemek ile yeni bir yer keşfetmek arasındaki farka benzeterek bu durumu açıklamaktadırlar. Bunların yanında salgının uluslararası öğrenci hareketi üstündeki negatif etkisinin gelecek nesillerde görüleceği düşünülmektedir (Lau, Yang ve Dasgupta, 2020).

İngiltere'de Covid-19 salgınının ilk dönemlerinde sürü bağışıklığı düşüncesi benimsenmiş ve vakalara rastlanması durumunda eğitime devam edilmesi düşüncesi oluşmuş iken bu koşul akademik personel sayısı, öğrenci sayısı, öğretmen sayısı gibi çeşitli faktörlere göre değişebilecek bir durum olarak ifade edilmiştir. Covid-19 salgının hızlı bir şekilde yayıldığı görülmesi ile beraber buna benzer ek önlemler alınarak karantina gibi tedbirlerle uzaktan eğitim sürecine geçilmeye başlanmıştır (Yamamoto ve Altun, 2020).

İtalya'da ise 2020 Mart ayında pandeminin hızlı yayılmasını önlemek maksadı ile çok sıkı önlemler kapsamında geçici bir müddet bütün eğitim seviyelerinde eğitim uygulamaları durdurulmuştur. İlk defa 15 Mart tarihine kadar yapılması planlanan önlemler virüsün yayılım hızından yükselmesi ve negatif gelişmeler sonucunda eğitim-öğretim uygulamalarının yeniden başlama tarihi ekim olarak planlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyette olan okullarda oluşabilecek muhtemel salgın vakalarının önüne geçilmesi ve uyulacak önlemlerle

alakalı bilgi içeren bir web sayfası oluşturulmuştur. Bunların yanında uzaktan eğitim faaliyetlerini içeren bir portal açılarak kullanıma sunulmuş ve iki bine yakın öğretmenin uzaktan eğitimle alakalı seminerlere katılımı sağlanmıştır. Salgın sürecinin başlangıcında örgün eğitim yerine uzaktan eğitime geçiş yapıldığı ve bu durumun devam ettiği görülmektedir (Yamamoto ve Altun, 2020).

Türkiye’de Covid-19 salgını ile ülke genelinde önlemlerin alınması ve bu önlemler dahilinde okulların kapanmasının ardından çok hızlı bir şekilde uzaktan eğitime başlandı. Bu süreçte birçok eğitimci bu krizle nasıl bir yol izleyeceği ile alakalı hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri yetersiz kalmıştır ve bu krize hazırlıksız yakalanmışlardır. Türkiye’de ve birçok ülkede dijital araçlara erişim ve dijital araçları kullanabilme becerileri yönünden eğitimci arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklarla birlikte öğrencilerin dijital araç-gereçlere erişim olanakları ve kullanım becerileri, sosyo-ekonomik profilleri, okulun sahip olduğu kaynaklar gibi faktörler eğitimcilerin ve öğrencilerin uzaktan eğitim sürecini nasıl geçirdiğini büyük ölçüde etkilemiş ve aralarında da farklılıklar ortaya çıkarmıştır. Özellikle dezavantajlı bölgelerde eğitimci ve öğrenciler büyük zorluklarla karşılaşmışlardır (Çetinkaya Aydın, 2020).

Covid-19 salgını sürecinde ülkemizde 23 Mart 2020 tarihiyle birlikte uzaktan eğitim TRT EBA TV ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu kullanılmaya başlandı (MEB, 2020a). TRT EBA TV ile öğrenciler televizyondan derslerini takip etme imkanına sahip oldular. EBA internet ile ders videolarına, ders kitaplarına, animasyonlara erişim sağlayabildiler. Öğrenciler için TRT EBA kanallarında 10 stüdyoda 60 ders çekilerek derslerinde devamlılık sağlanmıştır. Ders takip ve tekrarları için öğrencilere TRT EBA TV ve EBA internet ile kolaylık sağlanmıştır (MEB, 2020b).

EBA canlı ders uygulamasına geçilmesi ile öğretmenler bu platforma içerik hazırlama ve yükleme konusunda yeterli bir bilgiye sahip olmadıkları için bu süreçte fazla yorucu ve zaman kaybına sebebiyet vermiştir. Ölçme değerlendirme sürecinde zorluklar yaşanmıştır. Öğrenciler derslere katılım konusunda ve sorulan sorulara isteksiz oldukları görülmüştür. Öğrencilerin derslere katılımlarında motivasyonlarının düşük olması ders işleyişinde aksamalara sebebiyet vermiştir (Gür Erdoğan ve Ayanoglu, 2021).

2.4. İlgili Araştırmalar

Çukadar ve Çelik (2003), üniversitelerde gerçekleştirilen uzaktan eğitime kaynak olması maksadı ile oluşturulan sanal kütüphaneleri araştırmak için kaleme almış olduğu “İnternete Dayalı Uzaktan Öğretim ve Üniversite Kütüphaneleri” ismini verdiği araştırmasında Türkiye'deki ve yurtdışındaki sanal kütüphanelerin incelenmesi ve uzaktan eğitim alan öğrencilerin bilgiye dayalı ihtiyaçlarını en iyi biçimde karşılamaya yönelik olarak öneriler vermeyi amaçlamıştır. Uzaktan eğitim veren yükseköğretim kurumlarında, eğitimini yüz yüze alan ile uzaktan eğitim alan öğrencilerin kütüphaneden eşit bir şekilde yararlanabilme imkânı sağlamalıdır. Bunu da bilgi kaynaklarını teknoloji ile desteklendirerek elektronik ortamda ulaşılabilirliğini sağlaması ile gerçekleştirebilir.

Ağır, Gür ve Okçu tarafından (2007) yılında gerçekleştirilen araştırma ile özel okullarda ve devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemine karşı tutumlarını tespit etmek amacıyla uzaktan eğitim tutum ölçeği geliştirilmesini gerçekleştirilmiştir. Uzaktan eğitimin yararlı olabilmesi için eğitim sisteminde görev alan öğretmenlerin bu yönetime karşı nasıl bir tutum içerisinde olduklarının tespit edilmesi gerekli olduğu için bu araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirme çalışmasında 14 olumlu 7 olumsuz olmak üzere toplam 21 maddeden meydana gelen bir ölçek oluşturulmuştur. Öğretmenlerin almış olduğu puan uzaktan eğitime karşı olan tutumlarını tespit etmektedir. Alınan puan yükseldikçe uzaktan eğitime karşı olumlu bir tutum sergilendiği ifade edilebilir.

Kesim (2009), “Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Yetiştirilmeleri İçin Eğitim İhtiyaçlarına Dayalı Bir Program Önerisi” adlı araştırmasında okul müdürlerinin örgütsel iletişimi, teknoloji yönetimi, mesleki gelişimleri ve kaynakları en etkin şekilde kullanımı ile alakalı eğitim ihtiyaçlarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Uzaktan eğitimle ilgili gerçekleştirilen literatür taraması geleneksel eğitimle uzaktan eğitimin karşılaştırılması uzaktan eğitimde yaşanan engeller ve öğrenci memnuniyet ve motivasyonu gibi bazı konulara odaklanmıştır. Araştırmaya göre okul yöneticilerinin eğitim ihtiyacına yönelik görüşleri branşları, öğretim kademeleri, yöneticilikte geçirdikleri sürelerle göre anlamlı bir farklılık saptanmadığı görülmüştür.

Literatür taraması gerçekleştirildiğinde İlhan, Demir ve Arslan (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yüz yüze eğitim almış olan 386 öğretmen adayı ile alakalı çalışma düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli gerçekleştirilen eğitim hakkındaki tutumlarının %21'inin öğrenme konusunun doğaya yönelik inançları ile açıklanabileceği tespit edilmiştir. Bu kapsamda uzaktan eğitim gören öğrencilerin görüşleri ile epistemolojik inançları arasındaki ilişkinin tespit edilmesinin öğrenme düzeyini etkileyen iç faktörlerin tespit edilmesi ve çok önemli olduğu belirtilmektedir. Yanı sıra bu araştırmanın uzaktan eğitimde öğrenmeye etki eden faktörler içerisindeki ilişkilerle alakalı ileride gerçekleştirilecek modelleme araştırmalarına katkı sunacağı ve bu değişkenlerle uyumlu bir eğitim çıkarımları oluşturacağı düşünülmektedir.

Erdemir ve İnceç (2014), Bulut teknolojisi ve uzaktan eğitimle alakalı araştırmada öğrencilerin iletişim becerileri planlama ve grup çalışması bilgiye ulaşma ve bilgi paylaşımı, raporlama, etkileşimli öğrenme ve sunum gibi konularda ilerlemenin gerçekleşmesi kapsamında proje tabanlı öğrenmenin ve bulut teknolojileri uzaktan eğitime entegrasyonu noktasında ciddi katkılar sağlayabileceği kanısına ulaşılmıştır.

Koloğlu (2016), “Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime Bakış Açıları ve Hazır bulunuşlukları: Ordu Üniversitesi Örneği” araştırmasında diğer araştırmalardan ayrı olarak uzaktan eğitimde rol alma değişkeni olmadan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim konusundaki tutumunu ve hazır bulunuşluğunu ölçmeyi hedeflemiştir. Araştırma neticesinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitim konusunu desteklediklerini ancak bununla alakalı geniş kapsamlı bir eğitime ihtiyaç olduklarını belirtmişlerdir.

Ak, Oral ve Topuz (2018), “Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi” isimli araştırmasında Marmara Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelenerek araştırılmıştır. Araştırma neticesinde elde edilen bulgular değerlendirildiğinde uzaktan eğitim alan öğrencilerin motivasyon konusunda bazı sıkıntılar yaşadığını ve bunun yanında teknik birtakım aksaklıklar nedeniyle derslere katılım sağlamada yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir.

Korucuk (2020) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla uzaktan eğitim memnuniyet monitörlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Gerçekleştirilen bu

araştırmanın neticelerine göre uzaktan eğitim memnuniyet unsurlarına yönelik en önemli unsurların öğrenme ve program değerlendirme olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan en az önem seviyesine sahip olan kriterlerin ise etkililik ve destek hizmetleri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çok daha az önem düzeyine sahip olan faktörlerin ise sırayla teknoloji ve kişisel uygunluk olduğu tespit edilmiştir.

Yolcu (2020) tarafından gerçekleştirilen bu çalışmada Doğu Anadolu'da bulunan bir üniversitenin Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören sınıf öğretmenliği öğrencilerinin uzaktan eğitim hakkındaki deneyimleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla toplanan verilerin analiz edilmesi neticesinde öğrencilerin yüksek oranda teknik donanımlarının ve uzaktan eğitim için hazırbulunuşluklarının yeterli düzeyde olmadığı neticesine ulaşılmıştır. Öğrencilerin büyük bölümünün eğitimlerinin eksik kalacağı konusunda korkularının olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler uzaktan eğitimin pozitif yanları olarak derslerin tekrar tekrar izlenmesi ve istenilen bir ortama takip edilmesi şeklinde belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimin olumsuz taraflarının ise soru sorma imkanının yeterli olmaması arkadaşları ve öğretmenleri ile olan iletişim eksiklikleri okul dışı bir ortamda ders aldıkları için dikkat dağınıklığı ve uygulamalı dersler için uygun olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Yurtbakan ve Akyıldız (2020) tarafından yapılan bu çalışmada ilkökul öğretmenlerinin Covid-19 pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerini almak amaçlanmıştır. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre ilkökul öğrencileri ve velileri bu dönemde uygulanmış olan uzaktan eğitimin öğretici olduğunu ve bundan ötürü eğitimi yeterli bulmuşlardır. Fakat ilkökul öğretmenleri ise konuların yüzeysel bir şekilde anlatılmasından kaynaklı olarak uzaktan eğitimi yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya (2020) tarafından gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı; Covid-19 pandemi neticesinde ortaya çıkan uzaktan eğitim sürecini sınıf öğretmenlerinin bakış açısı üzerinden değerlendirmektir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre pandemi sırasında yürütülmüş olan uzaktan eğitim faaliyetlerinin sosyo-ekonomik durumdan oldukça etkilenmiş olduğu ortaya konulmuştur. EBA içeriklerine ait düşünceler öğretmenlerin görev yapmış olduğu okul türlerine ve okul konumlarına göre farklılık göstermiştir. Pandemi boyunca öğrencilerin eğitimine en fazla annelerin yardımcı olduğu neticesine ulaşılırken öğretmenler pandemi süresince eğitime devam etmenin uzaktan eğitimin güçlü yönlerinden birisi olduğunu dile getirmişlerdir.

Mardin Artuklu Üniversitesi tarafından pandemi boyunca uzaktan eğitim faaliyetlerini tanıtan bir içerik hazırlanmıştır, uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik öğrenci görüşlerini araştıran bir bilimsel raporu sonuçlarını sunmaktadır. Bu raporda olağanüstü bir durum olarak gelişen pandemi boyunca Mardin Artuklu Üniversitesi'nin planlamış olduğu bütün eğitim ve öğretim araştırma ve bilgi faaliyetleri başarılı bir şekilde icra edilmiş uzaktan eğitim uygulamalarına ait öğrenci düşüncelerinin yüksek seviyede pozitif olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Düşünceli, Arı, Evren ve Kavak, 2020).

Karadeniz ve Zabcı (2020) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin pandemi boyunca deneyimledikleri tutumların yanında iyi oluş seviyelerinin uzaktan eğitime uyum ve stres düzeylerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ilköğretim öğretmenlerinin algıladığı stres lise öğretmenlerine göre daha yüksektir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin lise öğretmenlerine göre iyi oluş düzeyleri daha yüksektir. Öğretmenlerin en çok zorlandığı etkenlerin başında uzaktan eğitim müfredatına yönelik içerik hazırlama konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olmama teknik problemler iş yaşamı ile özel yaşamın iç içe olmasının sebep olduğu problemler gelmektedir. Araştırma sonuçlarına göre belirsiz bir durumun ortaya çıkması stresin artmasını sağlayan önemli bir etken olarak görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça stres düzeyleri ile olumsuzluk duyguları da azalmaktadır.

Can ve Köroğlu (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada uzaktan eğitimin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Literatür kapsamında yapılan bu çalışmadan elde edilen bazı değerlendirmeler şu şekildedir: Bilgisayarlı eğitim teknolojileri şu anda tecrübe edilen salgınla birlikte yüz yüze ve uzaktan eğitim tekniklerini harmanlayan karma bir eğitim modelini ortaya çıkarmıştır. Pandemi süresince yüz yüze eğitim çok uzun bir süre imkânsız olmuştur. Bu dönem boyunca tek başına uzaktan eğitimin yetersiz olacağına dair bütün tarihsel göstergelere rağmen maliyet düşürme amaçları kapsamında yüz yüze eğitimin tamamen yerine konulabilecek alternatif bir eğitim olarak gündeme gelmiştir. Pandemi boyunca ortaya çıkan eğitim problemleri yalnızca Türkiye'yi değil bütün dünyayı etkilemiştir. Yüz yüze eğitim virüsün bulaşma riskine rağmen devam ettirilmiştir. Virüsün yayılmasından önce önlem alınmaması sebebiyle her iki durumda insanlığa kaçınılmaz bazı zararları olacaktır. Türkiye'de bulunan 18 milyon öğrencinin 10 milyondan fazlasının uzaktan eğitime erişemediği ortadadır. Diğer kalan öğrencilerin ise birçoğu eğitim için uygun olmayan mobil cihazlar kullanmaktadır. Mobil cihaz kullananların büyük bir bölümünde ise birlikte kullanım veya ortak kullanım söz konusu

olduğu için bu cihazlardan ne kadar fayda gördükleri tartışma konusudur. Pandemi döneminde öğrencilerin evi okula dönüşmüşken ev içerisinde uygun bir çalışma ortamı bulunmayan öğrencilerin ev ortamında öğrenebilmeleri bir hayaldir. Devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin önemli bir bölümü uzaktan eğitime dahi erişemezken özel okullardaki öğrenciler ise hem yüz yüze eğitime başlamış hem de uzaktan eğitime mecbur bırakılmışlardır. Netice olarak toplumdaki eşitsizlikler öğrenciler üzerinden daha da derin hale gelmiştir. Dezavantajlı öğrenciler için ise bu durumun sonuçları şiddet ve okuldan ayrılma gibi daha da ağırlaşma riski taşımaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yeteri kadar desteklenmeyen öğretmenler ise bu süreçte uzaktan eğitim ve internet araçlarını kendi olanakları doğrultusunda karşılayarak öğrencilere uzaktan eğitim ortamlarında hangi pedagojik yöntem ve araçlarla ders anlatacaklarını kendi çapında çözüm bulmak durumunda kalmışlardır. Öğretmenler bir taraftan teknik sorunlar yaşarken diğer taraftan canlı derslere bağlanırken sorunlar yaşayan veli ve öğrencilere teknik destek vermek durumunda kalmışlardır. Bu dönemde ortaya çıkan pek çok problemde öğrenci velileri ile yüz yüze gelerek, öğretmenler öğrenci ve velilerle kişisel telefonlarından iletişim kurmaya çalışmışlardır. Tüm bu olanlara rağmen devlet okullarındaki görev yapan öğretmenler telafi eğitim süreçleri boyunca ek ders ücreti alamamışlar ve özel okul öğretmenleri de tam zamanlı çalışırken kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izinler ile geçinmeye zorlanmışlardır. Netice olarak Covid-19 pandemisi boyunca uzaktan eğitimde öğretmenleri sağlıklı olmayan koşullarda düşük ücretlerle güvencesiz ve esnek çalışmak zorunda bırakmışlardır.

Akyıldız (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada pandemi boyunca İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim programlarını ve bu süreçteki sorunlarını ve gelecek uygulamaları için getirdikleri çözüm önerilerini ortaya koymaya çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Covid-19 pandemi boyunca yabancı dil öğretiminde öğretmen-öğrenci-veli kaynaklı ve teknoloji kaynaklı bazı problemler ortaya çıktığı görülmüştür. Öğretmenlerin gelecek uygulamaları iyileştirmek ve bu uygulamalar için yol gösterici nitelikte bazı öneriler verdiği görülmüştür. Katılımcılar teknoloji kullanımı ve uzaktan eğitim kapsamında teknik eğitimler alınması gerektiğini, iletişim yaklaşımı konusunda ve etkileşim içeren birtakım yabancı dil öğretim yöntemleri ile uzaktan eğitime adapte edilebilen uygulamalar yapılması gerektiğini, ders saatlerinin artırılmasını, öğrenciler için motivasyon desteği sağlanmasını, öğrencilerin teknoloji kullanırken yaşamış olduğu problemlerin çözümü için destek sağlanmasını, ayrıca bireysel öğrenme yeteneklerinin

desteklenmesini, sosyal eşitliğinin sağlanmasında gereksinim duyulan teknolojik desteğin altyapısının oluşturulmasını istemişlerdir.

Çilek, Uçan ve Ermiş (2021) tarafından gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı Covid-19 pandemisi boyunca uzaktan eğitimin başarılı yürütüldüğüne dair öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaçlar sınıf öğretmenlerinden toplanan veriler neticesinde öğretmenlerin uzaktan eğitimin pozitif yönlerine ait görüşlerinin genellikle mekân ve zamandan bağımsızlığı derslerini tekrar tekrar izlenmesi, hastalığın bulaşıcılığından korunma, veli desteği ve teknolojik becerilerin geliştirilmesi biçiminde sıralandığı görülmüştür. Uzaktan eğitimin genellikle belirtilmiş olan dezavantajları içerisinde internet yetersizliği, bilgisayar eksikliği, motivasyon yetersizliği, birtakım teknik problemler, teknoloji kullanımındaki yetersizlikler, velilerin müdahalede bulunması ve sosyalleşmede yaşanan yetersizlikler ile alakalıdır.

Kenan, Kandemir ve Çelik (2021) tarafından yapılan araştırmanın amacı ilkokulda gerçekleştirilen uzaktan eğitimlere yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin tespit edilmesidir. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitim kavramının sınıf öğretmenlerine internet üzerinden etkileşimli biçimde ders işleme, farklı ortamlarda eğitim sunma, okul dışında eğitim verme, EBA, internet ortamı, kitle iletişim araçları ile yapılan eğitim, öğretmen ve aile işbirliği ile gerçekleştirilen eğitim, dijital etkileşimin sınırlarını gerekli kılan bir ortamda kendi kendine öğrenme, sürekli ve ulaşılabilir eğitim ve eğitim teknolojisi kavramlarını çağrıştırdığı görülmüştür. Bunların yanı sıra iletişim eğitimin devamlılığı ve etkileşimi sağlamaya yönelik önemli katkı sunduğu neticesine ulaşılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitim boyunca öğrenciden, aileden, kitle iletişim aracından, öğretmenden ve ortamdaki kaynaklanan problemlerin de olduğu ifade edilmiştir.

Saygı (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada uzaktan eğitim süresince sınıf öğretmenlerinin karşı karşıya kaldığı problemlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin görev yapmış olduğu okullarda teknolojik yetersizliklerin olduğu, meslektaş iletişimlerinin iyi olduğu, öğrencilerin uzaktan eğitime devamlılığın yeterli olmadığı, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda zorlandıkları görülmüştür.

Yüksel (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada çevrimiçi ders boyunca ve uzaktan eğitim süresince sınıf öğretmenlerinin tecrübeleri ve bu sürece bakış açılarını ortaya

koymak amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ilkokulun en küçük yaş grubuna eğitim veren öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimleri tespit edilmiş ve öğretmenlerin neredeyse tamamı bu konuda deneyime sahip olduklarını belirtmişlerdir. İlâveten uzaktan eğitim sürecinin başlaması ile beraber araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin büyük bölümünün bu alanda verilmiş olan eğitimlere katılarak kendine geliştirdikleri de görülmüştür.

Baran ve Sadık (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada pandemi dönemi süresince acil olarak tasarlanan uzaktan eğitim programları konusunda sınıf öğretmenlerinin tecrübelerini ve görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin belli bir teknolojik hazırbulunuşluklarının olduğu ancak daha ötesinde bir uzaktan eğitim tecrübelerinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin alan yeterliliklerine bakıldığında ise kendi alanında kendini yeterli gören öğretmenlerin çoğunlukta olduğu ve bunu devamlı güncelleyerek eğitime devam ettikleri görülmektedir. Öğretmenler öğrencilerin yaş gruplarının küçük olması nedeni ile uzaktan eğitimde yaşanan bazı problemlerin veli desteği ile üstesinden geldiklerini ifade etmişlerdir.

Kavuk ve Demirtaş (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin Covid-19 pandemisine ait düşüncelerini pandemi süresince uzaktan eğitimde yaşamış oldukları problemleri tespit etmek ve pandeminin öğretmenlik mesleğini etkilerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler yaşamış olduğu problemlerin başında öğrencilerin teknolojik aletler açısından büyük bölümünün yetersiz kaldığını ve uzaktan eğitim için internet bağlantısı problemlerinin çok fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bunların yanında fırsat eşitsizliği, velilerin sürece fazlası ile dahil olması, EBA sisteminin yeterli olmayışı, öğrencilerin derste katılımlarının yeterli olmaması gibi problemler üzerinde durmuşlardır.

Sağır ve Elif (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada EBA platformuna yönelik sınıf öğretmenlerinin ve öğrencilerinin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Pandemi boyunca eğitim öğretim uygulamalarının devamlılığı uzaktan eğitimle sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin EBA'da işlenen ders vakitlerini yeterli bulduğu, ders içeriklerinin öğrenci seviyesine uygun olduğu ancak eğitimde EBA'nın tek başına yeterli olmadığı ve öğrencilerine ulaşmakta zorluk çektikleri belirlenmiştir.

Can ve Günbayı (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada EBA üzerinden gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen görüşleri ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitim sürecinin olumlu ve olumsuz yönleri ortaya konulmuştur. Buna göre sürecin eğitimde veli iletişimini artırdığı tespit edilmiştir. Bütün öğrencilerin uzaktan eğitim boyunca eğitime dahil olamaması ve sistemin ilk başta gerekli bir altyapısının oluşturulamaması problemlerin başında gelmiştir. Yanı sıra eğitimde fırsat eşitsizliği olması ve bunun için EBA erişiminin bütün öğrencilere eşit bir şekilde sağlanması gerektiği ayrıca eğitimcilerin de hizmet içi eğitimlere katılması gerektiği yönünde vurgulamalar yapılmıştır.

Metin, Emlik, Gürlek ve Demirbaş (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşlerini farklı değişkenler açısından değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin uzaktan eğitime dair düşüncelerinin hizmet yılı, cinsiyet, yaşadığı yer değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ayrıca branş ve yaş değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karaca, Karaca, Karamustafaoğlu ve Özcan (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Boyabat ilçesinde uzaktan eğitim boyunca görev yapan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin yararları üzerindeki algıları çeşitli faktörler açısından incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ilkokul ve anaokulu öğretmenlerinin uzaktan eğitim yarar algısı orta düzeyde tespit edilmiştir. Bu yarar algıları ile kıdem yılı öğrenim durumu ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık ortaya konulmazken ilkokulda görev yapılan kademedeki öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Çokyaman ve Menderes (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Covid-19 pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarına dair öğretmen ve öğrenci algılarının metafor analizi ile ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre uzaktan eğitimle alakalı esneklik, erişim, eğitim, etkileşim ve duyuşsal kategorileri ortaya konulmuştur. Ortaya konulan ve oluşturulan bu metaforların nitelikleri değerlendirildiğinde hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin uzaktan eğitime dair çoğunlukla olumlu algıya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çok (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada 2020-2021 eğitim-öğretim yılında uzaktan eğitime hızlı geçilmesiyle beraber öğretmenlerin öz yeterlik algıları ve karşılaştıkları engeller ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik öz yeterlilik algıları cinsiyet, çalıştıkları öğretim kademeleri, sahip oldukları mobil cihaz, EBA kullanımlarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin branş, mesleki kıdem, şahsi elektronik cihazı olması, ZOOM kullanmış olması, canlı sınıf teknolojisi kullanımlarına göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimde duygusal iletişimin durumlarıyla ilgili tespitlerin ortaya çıkarılmasında yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmüştür.

Arabacı (2021), “Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Algısı ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları” isimli çalışmasında Erzurum il merkezinde beş farklı ortaokulda görev yapmakta olan öğretmenlerin uzaktan eğitim algıları ve aynı okuldaki öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları araştırılmıştır. Araştırma neticesine göre uzaktan eğitim algı ölçeğinin geneline bakıldığında öğretmenlerin algı düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin algı düzeyleri cinsiyet, branş, yaş, mesleki deneyim süresi ve teknoloji kullanım düzeyleri bakımından incelendiğinde anlamlı bir fark görülmemiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarına bakıldığında uzaktan eğitimin avantajları, teknik boyutu, uzaktan eğitim isteği unsurlarına göre tutumlarının yüksek düzeyde olduğu ve uzaktan eğitimin öğretime etkililiği, uzaktan eğitimde yaşanan problemler, ölçeğin tamamına yönelik tutumlarının ise ortaya düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Her gün ve haftada 3-4 gün uzaktan eğitime katılan öğrencilerin uzaktan eğitime erişim sıklığına göre anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analiz ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini belirlemek amacı ile yapılan bu çalışmada, “tarama modeli” kullanılmıştır. Karasar’a (2002) göre tarama modeli geçmişte ya da zaten hali hazırda var olan bir durumu var olduğu şekli ile tasvir etmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modellerinde mevcut bir duruma herhangi bir müdahalede bulunmadan gözlemleyebilmek ve tasvir edebilmek açısından oldukça önem teşkil etmektedir. Bu sebepten ötürü durumu doğru çözümlenmek amacıyla “ne, nerede, ne zaman, nasıl, hangi düzeyde, hangi sıklıkta” gibi soruların yanıtlarına yönelik betimlemeleri kapsar. Araştırma sosyal bilimlerde kullanılan genel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmacı kullanacağı tarama deseni vasıtasıyla, araştırmaya dahil edilen katılımcıların, araştırmaya konu olan olay ya da olguya ilişkin tutum ve görüşlerini belirlemeye çalışırken bu durumlarla ilgili olay ve olguyu betimler. Tarama modelindeki araştırmalar genel olarak, var olan bir durumun müdahale edilmemiş haliyle tanımlandığı, bir konuya ilişkin kişilerin görüşlerinin betimlendiği veya kişilerin bu konulara ilişkin ilgi, beceri, yetenek, tutum, öz-yeterlik gibi özelliklerinin belirlendiği araştırmalar şeklinde ortaya koyulur (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). Bir araştırmanın tarama desenine uygun olacak şekilde yapılabilmesi için evreni temsil eden bir örneklemin olması, verilerin belirli bir veri toplama aracı vasıtası ile sistematik bir şekilde toplanması ve verilerin istatistiksel olarak çözümlenmesi gerekmektedir, ayrıyeten bu desende toplanmış olan verilerin genel olarak özellikleri betimlenmelidir. Bahsi geçen şartlar sağlamış ve bu çalışmanın bir tarama deseninde betimsel araştırma çalışması olduğu net bir şekilde ifade edilebilir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini; 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Gaziosmanpaşa ilçesindeki devlet okullarında görev yapmakta olan 718 (yedi

yüz on sekiz) sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklemine ise; sınıf öğretmenlerinden, kolay örnekleme yöntemiyle seçilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 391 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmacılar kolay ulaşılabildikleri gruplara yönelik ölçek uygulanarak araştırmalarını yapabilmektedir (Baltacı, 2018: 259).

Örneklem büyüklüğünü belirlemede sosyal bilimler alanındaki araştırmacıların daha çok %95 güven düzeyini kullandıkları görülmektedir. Bu güven aralığına göre, evreni 100.000 olan bir araştırma için asgari örneklem büyüklüğü 383 olarak belirlenirken; 250000 olan bir araştırma için bu büyüklük 384 olarak belirlenmiştir (Gürbüz ve Şahin, 2015).

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak Ağır (2007) tarafından geliştirilen Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeğin kullanımı için gerekli izin alınmış olup Ek-2’de verilmiştir.

3.3.1. Kişisel bilgi formu

Kişisel bilgi formu, katılımcıların cinsiyet, kıdem, en son mezun olunan bölüm durumu ve uzaktan eğitimin özelliklerinin avantaj bakımından derecelendirme değişkenlerini içermektedir.

3.3.2. Uzaktan eğitim tutum ölçeği

“Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği”, Ağır (2007) tarafından, ilköğretim kademesinde görev yapan eğitim öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte yer alan ifadeler: Kesinlikle Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle Katılmıyorum (1) şeklinde beşli likert tipi ile değerlendirilmektedir. “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği”nin güvenilirlik katsayısı Cronbach’s Alpha = 0,89 olarak bulunmuştur. Bu değer literatürde kabul edilir değerler içerisinde. Uzaktan Tutum Ölçeği 21 maddeden oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Ölçeğin öğretmenlere uygulanabilmesi için İstanbul Valiliği ve İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin onayı alınmıştır. Veriler ölçek yoluyla 2020-2021 eğitim-öğretim

yılı içinde, araştırma kapsamındaki İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde bulunan 24 devlet ilkokulunda görev yapan sınıf öğretmenlerinden toplanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Ölçeklerde 5'li ölçeklendirme (Likert tipi) kullanılmıştır. Araştırmanın istatistiksel hesaplamaları SPSS 20,0 programında yapıp değerlendirilmiştir. Öğretmenlerinin uzaktan eğitime ait tutumlarına ilişkin görüşlerine yönelik ifadelerle verdikleri yanıtların ortalamalarını belirlemek amacıyla betimsel istatistikler yapılmıştır. Verilen cevapların demografik faktörlere göre değişimini belirlemek amacıyla t-testi ve tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır.

Öğretmenlerin “uzaktan eğitim tutum ölçeği”nden aldıkları puan ortalamaları tabloda sunulan ölçütlere göre (Yıldırım ve Şimşek, 2013) yorumlanmıştır.

Tablo 3.1. Ölçek ortalama puan hesaplamaları

Ölçeğin Likert Derecesi	Belirlenen ölçüt
Kesinlikle katılmıyorum	(1,00-1,78)
Katılmıyorum	(1,79-2,50)
Kararsızım	(2,51-3,50)
Katılıyorum	(3,51-4,20)
Kesinlikle katılıyorum	(4,21-5,00)

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölüm, verilerin analizi sonucunda elde edilen bulguları içermektedir. Çalışmada uzaktan eğitimde en önemli görevi üstlenen öğretmenler odak noktasına konulmuştur. Araştırmanın bu kısmında ölçekten elde edilen verilerle ilgili bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Katılımcıların stratejik planlamaya karşı tutum belirleme ölçeğindeki ifadelerle verdikleri yanıtların ortalamalarını belirlemek amacıyla betimsel istatistikler yapılmıştır. Verilen cevapların demografik faktörlere göre değişimini belirlemek amacıyla t-testi ve tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır.

4.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine ve Uzaktan Eğitim Bilgi Durumlarına Ait Dağılımların İncelenmesi

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla katılımcıların cinsiyet, kıdem, mezun oldukları okul ve uzaktan eğitim hakkında bilgi durumuna ilişkin bulgular verilmiştir. Bu bilgiler aşağıdaki tablolardaki gibidir. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bulgular Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların cinsiyetine ilişkin bulgular

	Frekans	Yüzde
Kadın	272	69,6
Erkek	119	30,4
Toplam	391	100,0

Tablo 4.1’ de araştırmaya katılan öğretmenlerin, %68’6’sını (n=272) kadın, %30’4’ünü (n=119) erkek katılımcıların oluşturduğu toplamda (n=100) kişi olduğu görülmektedir. Araştırmada kadın katılımcı sayısı erkek katılımcı sayısından fazladır. Katılımcıların mesleki kıdemlerine ilişkin bulgular Tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Katılımcıların mesleki kıdemine ilişkin bulgular

	Frekans	Yüzde
0-5 yıl	90	23,0
6-10 yıl	129	33,0
11-15 Yıl	64	16,4
16-20 Yıl	52	13,3
21 ve üstü	56	14,3
Toplam	391	100,0

Tablo 4.2’ de araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemlerine ilişkin bulgular verilmiştir. Tabloya göre 0-5 yıl arasında çalışan katılımcıların %23,0 (n=90), 6-10 yıl arasında çalışan %33 (n=129), 11-15 yıl arasında çalışan katılımcıların %16,4 (n=64), 16-20 yıl arasında çalışan katılımcıların %13,3 (n=52) ve 21 yıl ve üstü çalışan katılımcıların oranının %14,3 (n=56) olduğu görülmektedir. Tablo değerlendirildiğinde en fazla katılımcının 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip katılımcılardan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4.3. Katılımcıların mezun oldukları bölüme ilişkin bulgular

	Frekans	Yüzde
Sınıf Öğretmenliği	233	59,6
Eğitim Fakültesi	100	25,6
Fen Edebiyat Fakültesi	25	6,4
Diğer	33	8,4
Toplam	391	100,0

Tablo 4.3’te araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun olunan okula ilişkin bulguları görülmektedir. Tabloya göre Sınıf Öğretmenliği mezunu katılımcı oranı %59,9 (n=233), Eğitim Fakültesi mezunu katılımcı oranı %25,6 (n=100), Fen Edebiyat Fakültesi mezunu katılımcı oranı %6,4 (n=25) ve diğer fakültelerden mezun olan katılımcı oranı ise %8,4 (n=33) olduğu görülmektedir. Tablo değerlendirildiğinde en fazla katılımcının sınıf öğretmenliği alanından mezun oldukları görülmektedir.

Tablo 4.4. Katılımcıların uzaktan eğitim hakkında bilgi durumuna ilişkin bulgular

	Frekans	Yüzde
Uzaktan Eğitim Hakkında Yeterince Bilgim Var	355	90,8
Uzaktan Eğitim Hakkında Çok Az Bilgim Var	36	9,2
Toplam	391	100,0

Tablo 4.4'te araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkında bilgi durumuna ilişkin bulgular değerlendirilmiştir. Uzaktan Eğitim Hakkında Yeterince Bilgim Var diyen katılımcı oranı %90,8 (n=355) ve Uzaktan Eğitim Hakkında Çok Az Bilgim Var Diyen katılımcı oranı %9,2 (n=36) olduğu görülmektedir. Katılımcıların neredeyse tamamına yakını uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir.

4.2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Uzaktan Eğitim Tutum Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi

4.2.1. Ölçeğin güvenirlik analizi sonuçları

Ölçeğe ilişkin madde analizi sonuçları Tablo 4.5'te verilmiştir. Ölçekteki maddenin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0,30'un üzerinde olması yeterli görülmektedir.

Tablo 4.5. Madde analizi sonuçları

Madde No	Ortalama	Varyans	Kolerasyon Toplamı	Cronbach's Alpha
Madde 1	171,453	486,196	0,731	0,883
Madde 2	173,109	568,636	0,813	0,902
Madde 3	171,879	481,629	0,779	0,882
Madde 4	171,906	481,608	0,782	0,882
Madde 5	171,053	504,270	0,500	0,887
Madde 6	172,408	572,106	0,797	0,903
Madde 7	172,015	485,030	0,761	0,883
Madde 8	172,034	480,306	0,739	0,882
Madde 9	171,664	489,231	0,720	0,884
Madde 10	171,679	490,317	0,709	0,884

Madde 11	172,377	576,789	0,790	0,905
Madde 12	173,377	548,115	0,478	0,897
Madde 13	171,672	489,441	0,716	0,884
Madde 14	171,691	490,283	0,711	0,884
Madde 15	172,747	568,243	0,787	0,902
Madde 16	171,592	487,561	0,746	0,883
Madde 17	171,823	500,253	0,558	0,886
Madde 18	172,645	572,715	0,808	0,904
Madde 19	171,860	479,757	0,787	0,882
Madde 20	172,483	556,675	0,595	0,900
Madde 21	172,415	563,577	0,744	0,901
Cronbach's Alpha = 0,890				

Madde havuzunda bulunan 21 maddenin madde toplam korelasyon değerleri ve iç tutarlık kat sayıları hesaplanmıştır. Madde- toplam korelasyonlarının .30 ve daha yüksek olması ölçek maddelerinin geçerliğine bir kanıt olarak kullanılmaktadır. Madde toplam korelasyon katsayısı için .30 eşik olarak alınmıştır. Tablo 4.5 madde-toplam test korelasyonları incelendiğinde, her bir madde için ($r=.30$)'un üzerindedir. Bu durum, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen özelliği ölçme amacına hizmet ettiğine işaret etmektedir. Kullanılan ölçekte yer alan maddelerin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0,30'un altında olmaması nedeniyle ölçekten madde çıkarılmasına gerek duyulmamıştır. Ölçeğin madde iç tutarlılığının belirlenmesinde iç tutarlılık katsayısı Cronbach's Alpha hesaplanmış, yapılan analiz sonucu ölçeğin güvenilirlik düzeyinin 0,890 ile yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

4.2.2. Normallik testine ait bulgular

Araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin uzaktan eğitime dair tutumlarına cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu, uzaktan eğitimle alakalı bilgi sahip olup olmamalarına göre ait analizleri gerçekleştirmek için ilk önce toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için ölçeğe ait verilere ilişkin normallik testi yapılmıştır.

Normallik testi için Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Skewness değeri ,126 ile ,143 arasında Kurtosis değeri ise 1.03 ile -.246 arasında değiştiği gözlenmiştir. Kurtosis ve Skewness değerleri-1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick and Fidell, 2013). Yapılan analizde Skewness değeri ,126 olarak bulunmuş olup ve Kurtosis değeri de -246 olarak bulunmuş olup verilerin normal dağılım gösterdiği ifade edilebilir.

Araştırmada kullanılan tutum ölçeğinden elde edilen verilerin dağılımının normal olarak dağıldığı belirlenmiş ve parametrik testlerden t-testi ve tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerine ilişkin normallik testi aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.6. Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarına yönelik betimsel istatistik verileri

Tanımlayıcı Analiz		
	İstatistik	s.s.
Ortalama	3,0403	,01795
Ortalama için %95 Güven Aralığı	Alt Sınır	3,0050
	Üst Sınır	3,0756
5% Kırpılmış Ortalama	3,0446	
Medyan	3,0476	
Varyans	,126	
Std. Sapma	,35503	
Minimum	1,00	
Maximum	4,10	
Değer Aralığı	3,10	
Çeyrekler Arası Aralık	,38	
Skewness	,126	,143
Kurtosis	1,03	-,246

Kolmogorov – Smirnov testi sonuçları değerlendirildiğinde, tutum puanlarının normal dağılım gösterdiği Tablo 4.7’de görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.7. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarına ait Normallik testi bulguları

Normallik Testi						
Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk			
Tutum	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Tutum	,043	291	,085 (*)	,971	391	,056

* Kolmogorov Smirnov 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

* Shapiro-Wilk 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Normallik testi sonucunda, veri setinin bağlanma ($p < 0,05$) normal dağılım göstermediği bulgulanmış olup, verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Hem basıklık çarpıklık değerleri hem Kolmogorov Smirnov testi sonuçları değerlendirildiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarını normal bir dağılım gösterdiği (Kolmogorov Smirnov $p: ,085$) görülmektedir. Bundan dolayı alt problemlere ait verilerin analiz edilmesinde grupların tutum puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılıklarını test etmek amacıyla işlemlerde ikili karşılaştırmalar için t-testi ve tek yönlü ANOVA analizi kullanılmıştır.

4.2.3. Araştırmanın birinci alt problemine ait bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı t-testi (Independent Samples t-test) ile incelenmiştir.

Erkek ve kadın öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik nasıl bir tutum gösterdikleri araştırılmış bu iki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı yapılan analiz sonucu Tablo 4.8’ de verilmiştir.

Alt problemde bağımsız t-testi (Independent Samples t-Test) kullanılmasının amacı, iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmektir. Diğer alt problemlerin analizinde de bu nedenle t-testi kullanılmıştır.

Tablo 4.8. Öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları

	Cinsiyet	n	x	s	t	P
Cinsiyet	Kadın	272	3,0383	,35732	-,166	,868
	Erkek	119	3,0448	,35120		

Yapılan t-testi sonucuna göre kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Ancak ortalamalar değerlendirildiğinde kadın katılımcıların $X= 3,03$ erkek katılımcılara $X= 3,04$ göre ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8'deki t-testi sonuçlarına göre $p=,868<0.05$ olduğundan kadın ve erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında erkek ve kadın öğretmenler arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir.

Ölçekte yer alan ifadeler ölçek geliştiren tarafından olumlu ve olumsuz şeklinde kategorize edilmiş olup bu kapsamda yapılan t testi sonuçları aşağıdaki şekildedir.

Tablo 4.9. Öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları

	Cinsiyet	n	x	s	t	P
Olumsuz	Erkek	272	3,6426	,73797	0,597	,868
	Kadın	119	3,5950	,69938		
Olumlu	Erkek	272	2,9186	,55166	,076	,001
	Kadın	119	2,9232	,55300		

Yapılan analiz sonucuna göre olumsuz ifadeler boyutunda anlamlı bir fark ortaya çıkmazken olumlu ifadeler alt boyutunda anlamlı bir fark $p=,001<0.05$ ortaya çıkmıştır. Kadın katılımcıların ortalamaları $X= 2,92$ erkek katılımcıların ortalamalarına $X= 2,91$ göre daha yüksek olup kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre uzaktan eğitim konusunda daha olumlu görüşe sahiptirler.

4.2.4. Araştırmanın ikinci alt problemine ait bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, mesleki kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre ölçek sorularına verdiği yanıtlar açısından anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla Anova testi yapılmıştır. Alt problemde tek faktörlü varyans analizi (One Way Anova) kullanılmasının nedeni ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmektir. Yapılan Anova testi aşağıda yer alan Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10. Katılımcıların mesleki kıdemlerine göre Anova analizi

		ANOVA				
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Ortalama	Gruplar arası	,311	4	,078	,615	,652
	Grup içi	48,847	386	,127		
	Toplam	49,158	390			

Ölçek genel ortalamasına göre yapılan Anova testine göre gruplar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Bu nedenle ölçekte yer alan olumlu ve olumsuz ifadeler açısından bir fark olup olmadığını anlamak için Anova testi tekrarlanmıştır. Yapılan Anova testinin sonuçları Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11. Katılımcıların mesleki kıdemlerine göre Anova analizi

		ANOVA				
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Olumsuz İfadeler	Gruplar arası	2,780	4	,695	1,323	,261
	Grup içi	202,711	386	,525		
	Toplam	205,491	390			
Olumlu ifadeler	Gruplar arası	1,015	4	,254	,833	,505
	Grup içi	117,547	386	,305		
	Toplam	118,562	390			

Katılımcıların mesleki kıdemlerine göre alt boyut açısından anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır.

4.2.5. Araştırmanın üçüncü alt problemine ait bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, mezun olunan bölüm değişkenine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile mezun olunan bölüm arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı tek faktörlü ANOVA analizi (One Way Anova) ile incelenmiştir.

Tablo 4.12. Katılımcıların mezun olunan bölüm değişkenine göre Anova analizi

		ANOVA				
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Olumsuz İfadeler	Gruplar arası	,238	3	,079	,627	,598
	Grup içi	48,921	387	,126		
	Toplam	49,158	390			

İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mezun olunan bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık $P=,598$ göstermemektedir. Katılımcıların mezun olunan bölüm türlerine göre alt boyutlar arasında bir fark olup olmadığını anlamak için yapılan Anova analizi Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.13. Katılımcıların mezun olunan bölüm değişkenine göre Anova analizi

		ANOVA				
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Olumsuz İfadeler	Gruplar arası	2,836	3	,945	1,805	,146
	Grup içi	202,654	387	,524		
	Toplam	205,491	390			
Olumlu İfadeler	Gruplar arası	,120	3	,040	,130	,942
	Grup içi	118,442	387	,306		
	Toplam	118,562	390			

İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mezun olunan bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık alt boyutlar açısından da göstermemektedir.

4.2.6. Araştırmanın dördüncü alt problemine ait bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, uzaktan eğitim ile ilgili bilgi durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olanlarla uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmayanlar arasında uzaktan eğitim tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için t-testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14. Uzaktan eğitimle ilgili bilgi durumu değişkenine göre t-testi

Bilgi Düzeyi	n	x	s	t	P
Uzaktan Eğitim Hakkında Yeterince Bilgim Var	355	3,0405	,36327	0,035	0,049
Uzaktan Eğitim Hakkında Çok Az Bilgim Var	36	3,0384	,26423		

Tablo 4.14’teki t-testi sonuçlarına göre $p=0,049<0.05$ olduğundan uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olanlarla uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmayanlar arasında uzaktan eğitim tutum puanları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgim var diyen katılımcıların ortalamaları $X=3,0405$ uzaktan eğitim hakkında çok az bilgim var diyen katılımcıların ortalamalarına $X=3,0384$ göre daha yüksektir.

4.2.7. Araştırmanın beşinci alt problemine yönelik bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Katılımcıların uzaktan eğitimin özelliklerinin avantajları bakımından değerlendirmeleri nasıldır?” şeklinde belirlenmiş olup elde edilen bulgular Tablo 4.15’te verilmiştir.

Aşağıdaki Tablo 4.15’te uzaktan eğitimin özelliklerinin avantajları bakımından değerlendirilmesine ait bulgular mevcuttur.

Tablo 4.15. Uzaktan eğitimin özelliklerinin avantajlarına ilişkin bulgular

	1	2	3	4	5	Ort
Zaman sınırlaması olmaması	29	56	120	92	94	3,42
Mekân sınırlılığı olmaması	19	41	101	95	135	3,73
Bireysel eğitimi desteklemesi	74	81	114	72	50	2,85
Bilgi teknolojilerini eğitimde kullanılması	14	41	105	89	142	3,77
Mevcut eğitimin dışında kalan bireylere de eğitim olanağı sağlaması	66	56	107	78	84	3,14
Uzaktan eğitimin maliyetinin örgün eğitime göre daha düşük olması	90	73	103	61	64	2,83

Bilgi teknolojilerini eğitimde kullanılması ($X=3,77$) maddesinin en önemli özellik olduğu, daha sonra sırası ile mekân sınırlılığı olmaması ($X=3,73$), zaman sınırlaması olmaması ($X=3,42$), mevcut eğitimin dışında kalan bireylere de eğitim olanağı sağlaması ($X=3,14$), bireysel eğitimi desteklemesi ($X=2,85$), uzaktan eğitimin maliyetinin örgün eğitime göre daha düşük olması ($X=2,83$) maddeleri gelmektedir.

4.2.8. Araştırmanın altıncı alt problemine yönelik bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Katılımcıların uzaktan eğitim tutum düzeyleri nasıldır?” şeklinde belirlenmiş olup elde edilen bulgular Tablo 4.16’da verilmiştir. Ölçek maddelerine verilen cevap puanlarının ortalamaları değerlendirilmiş olup, katılımcıların ölçek ifadelerine verdiği yanıtların analizi aşağıda yer alan Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16. Öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumlarına ilişkin betimsel istatistik bulguları

Betimsel Analiz					
	N	Min	Max	Ort	Ss.
S1	391	1	5	2,03	1,00
S2	391	1	5	2,95	1,22
S3	391	1	5	3,19	1,16
S4	391	1	5	4,42	1,06
S5	391	1	5	3,38	1,09
S6	391	1	5	4,05	,98

S7	391	1	5	1,91	1,04
S8	391	1	5	2,73	1,10
S9	391	1	5	3,97	,99
S10	391	1	5	3,76	,92
S11	391	1	5	1,84	,93
S12	391	1	5	3,37	1,07
S13	391	1	5	1,68	,82
S14	391	1	5	2,54	1,04
S15	391	1	5	4,48	,77
S16	391	1	5	2,66	1,06
S17	391	1	5	2,67	1,06
S18	391	1	5	3,20	1,05
S19	391	1	5	2,55	,99
S20	391	1	5	3,55	1,10
S21	391	1	5	2,92	1,16
Geçerli Sayı	391			3,98	

Ölçek maddelerine verilen cevap ortalamaları değerlendirildiğinde en yüksek ve en düşük ortalamaya sahip ifadeler şu şekilde belirlenmiştir.

Ölçekte yer alan ifadelerden en yüksek ortalamaya sahip ifadeler sırası ile;

15. Madde “Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir.” ($\bar{X}=4,48$) ortalama, 4. Madde “Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.” ($\bar{X}=4,42$) ortalama, 6. madde “Uzaktan eğitimde, eğitim ortamının kontrolü sağlıklı bir şekilde yapılamaz.” ($\bar{X}=4,02$) ortalama puanına sahiptir.

En yüksek ortalamalar değerlendirildiğinde yüz yüze eğitimin en iyi eğitim şekli olduğu, yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha fayda sağladığı ve uzaktan eğitimde eğitim kontrolünün sağlıklı bir şekilde yapılamayacağı düşünülmektedir.

En düşük ortalamaya sahip ifadeler ise sırası ile şu şekildedir;

13. madde “Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.” ($\bar{X}=1,68$) ortalama puanına, 11. madde “Uzaktan eğitim ile öğrenme, yüz yüze eğitimle öğrenmeye göre daha zevklidir.” ($\bar{X}=1,84$) ortalama puanına, 7. madde “Uzaktan eğitim ile fırsat eşitliği sağlanır.” ($\bar{X}=1,91$) ortalama puanına sahiptir.

En düşük ortalamaya sahip ifadeler değerlendirildiğinde ise uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimden daha etkili olduğu, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha zevkli olduğu, uzaktan eğitimin fırsat eğitliği sağladığı yönündeki ifadelerin olduğu görölmektedir. Bu ifadeler oldukça düşük ortalama puana sahiptir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

5.1.1. Katılımcıların cinsiyetine göre uzaktan eğitim tutumlarının karşılaştırılmasına ait tartışma

Erkek ve kadın öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik nasıl bir tutum gösterdikleri araştırılmış tüm ölçek için bu iki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan t-testi sonucuna göre kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Literatürde ise öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki tutumları bu çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Yalman (2013), Ağır (2007), Ateş ve Altun (2008), Gündüz (2013), Tırnovalı (2012), Birişçi (2013), Barış (2015), Yıldız (2016), Karaoğlu (2008), Kocayiğit ve Uşun (2020), Şimşek, İskenderoğlu ve İskenderoğlu (2010) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumları cinsiyet değişkenine göre bir farklılık göstermemektedir. Bu bulgu kapsamında katılımcılar arasında uzaktan eğitime yönelik bir fark çıkmamasının nedeni; uzaktan eğitime yönelik olarak kadın ve erkek öğretmenlerin aynı süreci yaşadıkları ve birbirine benzer şartlarda ders vermeleri olarak gösterilebilir. Kurtdede, Erbasan ve Kolsuz (2016)'nin yapmış olduğu çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin EBA konusundaki görüşlerine başvurulmuş olup erkek sınıf öğretmenlerinin EBA sistemini daha yoğun bir şekilde kullandıkları ortaya konulmuştur. Bunun sebebi ise erkeklerin teknolojiye olan ilgisinin kadınlara göre daha fazla olması ile açıklanmıştır.

Ölçekte yer alan ifadeler ölçek geliştiren tarafından olumlu ve olumsuz şeklinde kategorize edilmiş olup bu kapsamda analiz sonucuna göre olumsuz ifadeler boyutunda anlamlı bir fark ortaya çıkmazken olumlu ifadeler alt boyutunda anlamlı ortaya çıkmıştır. Kadın katılımcıların ortalamaları erkek katılımcıların ortalamalarına göre daha yüksek olup kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre uzaktan eğitim konusunda daha olumlu görüşe sahiptirler. Literatürde ise alt boyut açısından yapılan karşılaştırmada cinsiyet açısından uzaktan eğitim tutumlarının farklılaştığı görülmektedir. Kocayiğit ve Uşun (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada uzaktan eğitimin avantajları alt boyutunda kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre ortalama puanlarının daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Uzaktan eğitimin

dezavantajı boyutunda ise tam tersi erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla olumlu görüşe sahip oldukları ortaya konulmuştur.

Literatür taramasında elde edilen çalışmalarda cinsiyete göre uzaktan eğitim tutumları arasında farklı sonuçlar elde edilse de uzaktan eğitim sisteminin yeni olması ve öğretmenlerin ise cinsiyet fark etmeksizin bu konuda tecrübelerinin yetersiz olması birbirine benzer düşünce ve tutumlara sahip olmasında büyük rol oynadığı değerlendirilmektedir.

5.1.2. Katılımcıların mesleki kıdeme göre uzaktan eğitim tutumlarının karşılaştırılmasına ait tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, mesleki kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup ölçek genel ortalamasına göre yapılan Anova testine göre gruplar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Yine ölçek alt boyutları açısından yapılan analize göre de gruplar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Katılımcıların mesleki kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri farklılaşmamaktadır. Literatürde yer alan araştırma bulgularına göre bu sonucu destekleyen sonuçlar görülmektedir. Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök (2020) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda görüşlerine başvurulmuş ve mesleki tecrübeleri açısından öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç ortaya konulmamıştır. Ancak yine literatürde yer alan farklı bir çalışmada ise Kocayiğit ve Uşun (2020), Ağır (2007) mesleki tecrübe ile uzaktan eğitime yönelik görüşlerin farklılaştığı ortaya konulmuştur. Buna göre mesleki tecrübesi daha fazla olan öğretmenlerin mesleki tecrübesi daha düşük olan öğretmenlere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları ortaya konulmuştur. Her ne kadar mesleki tecrübe veya öğretmenin yeni göreve başlamış olması onların teknolojiye daha yatkın olduklarını gösterse de mesleki deneyimi ve yaşı daha fazla olanların deneyim ve tecrübelerinin teknoloji kullanma yönündeki eksikliklerini örtbilmektedir. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin mesleki tecrübelerinin uzaktan eğitim konusundaki tutumları arasında anlamlı bir fark olmamasının; pandemi sürecinin tüm öğretmenler için yeni bir durum ortaya çıkarması, öğretmenlik yapan tüm bireylerin meslekteki tecrübesinin önemini azaltması ve pandemi sürecinde öğretmenlerin derslerine devamlılığın sağlanması için büyük bir çaba içinde olması gibi nedenlerden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

5.1.3. Katılımcıların mezun olunan bölüm değişkenine göre uzaktan eğitim tutumlarının karşılaştırılmasına ait tartışma

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları mezun oldukları yükseköğretim kurum değişkenine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mezun oldukları yükseköğretim kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Katılımcıların mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre alt boyutlar arasında bir fark olup olmadığını anlamak için yapılan Anova analizine göre ise ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mezun olunan yükseköğretim kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Diğer bir deyişle sınıf öğretmenlerinin Sınıf Öğretmenliği, Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bölümü’nden mezun olma durumuna göre değişmemektedir. İlgili literatür incelendiğinde Yenimahalle Rehberlik ve Araştırma Merkezi (2021) tarafından yapılan araştırmaya göre özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile mezun oldukları bölümler arasındaki ilişki paralellik göstermektedir. Yani mezun olunan fakülteye göre uzaktan eğitim tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark ortaya konulmamıştır. Yine aynı şekilde Alpago ve Oduncu Alpago (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre mezuniyet durumları ile uzaktan eğitim tutumları arasında anlamlı bir fark ortaya konulmamıştır. Bu sonuç uzaktan eğitim süreci ile beraber öğretmenlerin hangi fakülteden mezun olup olmadıklarının bir öneminin olmadığı, pandemi süreci ile beraber öğretmenlerin kullanımına sunulan ZOOM ve EBA gibi platformlar için yalnızca bilgisayar ve internet bağlantısının olmasının yeterli olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin hangi fakülteden mezun olduklarının bir öneminin olmadığı pandemi sürecinde benzer imkanlara sahip oldukları görülmektedir. Bu kapsamda sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakültenin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini olumlu veya olumsuz şekilde etkilemediği ifade edilebilir. Bu çalışmadan elde edilen sonucun bundan kaynaklı olduğu ifade edilebilir.

5.1.4. Katılımcıların uzaktan eğitim ile ilgili bilgi durumu değişkenine göre uzaktan eğitim tutumlarının karşılaştırılmasına ait tartışma

Uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olanlarla uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmayanlar arasında uzaktan eğitim tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için yapılan analiz sonucu uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olanlarla uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmayanlar arasında uzaktan

eğitim tutum puanları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgim var diyen katılımcıların ortalamaları uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgim yok diyen katılımcıların ortalamalarına göre daha yüksektir. Bu sonuca göre sınıf ğretmenlerinin büyük bölümünün uzaktan eğitim konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olanların uzaktan eğitim konusundaki tutumlarının daha olumlu olduğunu ifade edebiliriz. Yenimahalle Rehberlik ve Araştırma Merkezi (2021) tarafından yapılan araştırmaya göre önceden bilgi sahibiyim diyen öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bilgi sahibi olmayan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç bizim araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Bu kapsamda sınıf ğretmenlerinin uzaktan eğitim hakkında bilgilerinin olması, daha önceden tecrübelerinin olması, uzaktan eğitim konusunda olumlu görüşlerini artırmaktadır şeklinde değerlendirilebilir.

5.1.5. Katılımcıların uzaktan eğitimin özelliklerinin avantajları bakımından değerlendirmelerine ait tartışma

Uzaktan eğitime yönelik özelliklerinin avantajları açısından sıralanması istenmiş olup buna göre en önemli özelliğin “bilgi teknolojilerini eğitimde kullanılması” daha sonra sırası ile “mekân sınırlılığı olmaması”, “zaman sınırlaması olmaması”, “mevcut eğitimin dışında kalan bireylere de eğitim olanağı sağlaması”, “bireysel eğitimi desteklemesi, “uzaktan eğitimin maliyetinin örgün eğitime göre daha düşük olması” maddeleri şeklinde sıralanmıştır. Bu çıkan sonucun aksine Alakoç tarafından 2001 yılında gerçekleştirilen çalışmada ve yine aynı şekilde Demirli (2002) ve Turhan (2005) tarafından yapılan araştırmalarda uzaktan eğitimin en önemli özelliklerinin “zaman ve mekân sınırının olmaması” seçeneği en önemli seçenek olarak ortaya çıkmıştır. Yine aynı araştırmalarda ikinci sırada önem taşıyan maddenin örgün eğitim sistemi haricinde eğitim almak isteyen kişilere eğitim imkânı sağlaması şeklinde belirlenmiştir. Bizim alışmamızda ise bu seçeneğin ikinci seçenek değil de dördüncü seçenek olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimde bilgi teknolojilerinin kullanılması ve buna paralel olarak internet en fazla kullanılmak istenilen yöntemdir. Çalışmaya katılım sağlayan öğretmenlerden büyük kısmı bilgi teknolojilerinin uzaktan eğitimde kullanımının çok önemli olduğuna vurgu yapmışlardır. Horzum (2003) tarafından yapılan çalışmada internet destekli ve bilgi teknolojilerinin yoğun kullanıldığı eğitime yönelik katılımcıların düşüncelerine başvurulmuştur. Araştırma sonucuna göre bilgi teknolojilerinin en fazla kullanılmak istenilen uzaktan eğitim aracı olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde Alakoç (2001) tarafından gerçekleştirilen çalışmada günümüzün en

etkili uzaktan eğitim aracı olarak bilgi teknolojileri ve internet olduğu sonucu ortaya konulmuş olup, bizim yaptığımız araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir.

5.1.6. Katılımcıların uzaktan eğitim tutum düzeylerine ait tartışma

Öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum düzeyleri belirlenmiş olup, en yüksek ortalamaya sahip ifadeler sırası ile “Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir.”, “Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.”, “Uzaktan eğitimde, eğitim ortamının kontrolü sağlıklı bir şekilde yapılamaz.” şeklindedir. En düşük ortalamaya sahip ifadeler ise “Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.”, “Uzaktan eğitim ile öğrenme, yüz yüze eğitimle öğrenmeye göre daha zevklidir.”, “Uzaktan eğitim ile fırsat eşitliği sağlanır.” şeklindedir. En yüksek ortalamalar değerlendirildiğinde yüz yüze eğitimin en iyi eğitim şekli olduğu, yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha fayda sağladığı ve uzaktan eğitimde eğitim kontrolünün sağlıklı bir şekilde yapılamayacağı düşünülmektedir. En düşük ortalamaya sahip ifadeler değerlendirildiğinde ise uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimden daha etkili olduğu, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha zevkli olduğu, uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağladığı yönündeki ifadelerin olduğu görülmektedir. Bu ifadeler oldukça düşük ortalama puana sahiptir. Genel olarak değerlendirildiğinde ortalama tutum puanlarının orta ve yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Katılımcılar uzaktan eğitim konusunda olumlu bir tutum sergilemektedirler.

Literatürde ise bu çalışmada ulaşılan sonuçlardan biraz farklı nitelikte çalışmalar yer almaktadır. Ateş ve Altun (2008), Yıldız (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda uzaktan eğitim tutum düzeylerinin çoğunlukla düşük veya orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bunların aksine ise uzaktan eğitime karşı olumlu tutum puanlarının yüksek çıktığı araştırmalar da mevcuttur. Bunlar arasında Tekin (2020), Kocayigit ve Uşun (2020) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların uzaktan eğitim tutumlarının yüksek düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Öyle ki araştırma kapsamında katılımcıların uzaktan eğitimin öğrenci ve öğretmenlere sağladığı imkanlar ölçüsünde yüksek derecede olumlu tutuma sahip oldukları ortadadır. Katılımcılar bazı konularda (uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimden daha etkili olduğu, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha zevkli olduğu, uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağladığı yönündeki) uzaktan eğitimin sağladığı imkanlardan memnuniyet duymaktadırlar. Öğretmenlerin uzaktan eğitim konusundaki olumsuz düşüncelerinin oluşmasında Covid-19 pandemi sürecinin bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Pandemi koşulları

sebebi ile öğretmenlerin devamlı bir şekilde bilgisayar karşısında kalmaları, pandemi sürecinin insan psikolojisi üstündeki negatif etkisi ve birdenbire neredeyse bütün öğretmenlerin daha önce hiç bilmediği veya çok az bir deneyime sahip olduğu uzaktan eğitim sürecine dahil edilmeleri ve hazırlıksız olmaları bu konudaki olumsuz düşüncelerine neden olduğu düşünülmektedir.

5.2. Sonuç

Çalışmada kullanılan betimsel ve çıkarımsal istatistik analizlerinden ulaşılan bulgulara ilişkin sonuçlar şu şekildedir:

- ✓ Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı t-testi (Independent Samples t-test) ile incelenmiştir. Yapılan t-testi sonucuna göre kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Alt boyutlar açısından ise olumsuz ifadeler boyutunda anlamlı bir fark ortaya çıkmazken olumlu ifadeler alt boyutunda kadın katılımcıların ortalamaları erkek katılımcıların ortalamalarına göre daha yüksek olup kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre uzaktan eğitim konusunda daha yüksektir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre ölçek sorularına verdiği yanıtlar açısından anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla ANOVA testi yapılmıştır. Ölçek genel ortalamasına göre yapılan ANOVA testine göre gruplar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Bu nedenle ölçekte yer alan olumlu ve olumsuz ifadeler açısından bir fark olup olmadığını anlamak için ANOVA testi tekrarlanmıştır. Katılımcıların mesleki kıdemlerine göre alt boyut açısından da anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile mezun olunan bölüm türleri arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı tek faktörlü ANOVA analizi (One Way Anova) ile incelenmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mezun olunan yükseköğretim kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mezun olunan yükseköğretim kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık alt boyutlar açısından da göstermemektedir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olanlarla uzaktan eğitimle ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmayanlar arasında uzaktan eğitim tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için t-testi yapılmıştır.

Uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgim var diyen katılımcıların ortalamaları uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgim yok diyen katılımcıların ortalamalarına göre daha yüksektir.

- ✓ Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin özelliklerinin avantajları bakımından değerlendirmeleri “bilgi teknolojilerini eğitimde kullanılması” daha sonra sırası ile “mekân sınırlılığı olmaması”, “zaman sınırlaması olmaması”, “mevcut eğitimin dışında kalan bireylere de eğitim olanağı sağlaması”, “bireysel eğitimi desteklemesi”, “uzaktan eğitimin maliyetinin örgün eğitime göre daha düşük olması” şeklinde olmuştur.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim tutum düzeyleri genel olarak yüksektir. Sınıf öğretmenleri uzaktan eğitime karşı olumlu bir tutum içindedir.

5.3. Öneriler

Bu çalışma neticesinde ulaşılan sonuçlar kapsamında aşağıda yer alan öneriler getirilebilir;

- ✓ Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim konusunda olumlu düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Ancak bunun yanında araştırmadan elde edilen sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinden bir kısmının ise uzaktan eğitim konusunda olumsuz bir düşünce içerisinde oldukları ifade edilebilir. Bu kapsamda sınıf öğretmenlerinin bu olumsuz düşüncelerini giderme konusunda uzaktan eğitim ile ilgili hizmet içi eğitimler, seminerler ve kurslar gibi birtakım etkinlikler düzenlenerek öğretmenlerin bu etkinliklere katılması sağlanabilir.
- ✓ Araştırma kapsamında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre uzaktan eğitime yönelik tutumlarının da alt boyut kapsamında olumsuz düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Kadın öğretmenlerin yönelik uzaktan eğitim kapsamında düşüncelerini tespit etmeye ve bu düşüncelerinin sebeplerini sorgulamaya yönelik bazı çalışmaların yürütülmesi önerilebilir.
- ✓ Uzaktan eğitime yönelik paydaşların velilerin öğrencilerin okul müdürlerinin görüşlerine başvurularak bu kapsamda da çalışmalar yapılması önerilebilir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olup olmamaları uzaktan eğitime karşı tutumlarını değiştirmektedir. Dolayısıyla uzaktan

eğitim konusunda yeterince bilgi sahibi olanlar uzaktan eğitime karşı daha olumlu tutum içerisindeyken uzaktan eğitim konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olmayanlar uzaktan eğitimle ilgili daha olumsuz bir tutum içerisindedir. Bu kapsamda retmenlere uzaktan eğitimle ilgili eğitimler düzenlenerek bilinç ve farkındalık düzeyleri yükseltilerek uzaktan eğitim karşı olumlu bir tutum sergilemelerine yardımcı olunabilir.

- ✓ Bu alışma örneklem grubu farklılaştırarak yapılabilir.
- ✓ Araştırma için daha geniş bir evren ve örneklem seçilebilir.
- ✓ Bu alışma nicel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla nitel çalışma yöntemlerinden gözlem, görüşme ve benzeri yöntemlerle desteklenerek farklı araştırmalar yürütülürse farklı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKLAR

- Ağır, F. (2007). *Özel Okullarda ve Devlet Okullarında Çalışan İlköğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumlarının Belirlenmesi* (Master's Thesis, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Ağır, F., Gür, H. ve Okçu, A. (2007). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirmeye yönelik geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 3(2), 128-139.
- Ak, A., Oral B. ve Topuz, V. (2018). Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Uzaktan Öğretim Sürecinin Değerlendirilmesi. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 73-80.
- Akyıldız, S. T. (2020). Pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim çalışmalarıyla ilgili İngilizce öğretmenlerinin görüşleri (bir odak grup tartışması). *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 679-696.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Alakoç, Z. (2001). Genel olarak Uzaktan Öğretim ve Konuya Öğretim Uyelerinin Bakıs Acıları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 3, s. 403-413. Sakarya (Ekim-Kasım-Aralık 2001).
- Alakoç, Z. (2001). *Uzaktan Öğretim ve Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Alpago, H. ve Oduncu Alpago, D. (2020). Koronavirüs Salgınının Sosyoekonomik Sonuçları. *Ibad Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 99-114.
- Arabacı, S. (2021). *Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Algısı ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Erzincan.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değerkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145.
- Ayyıldız, S. Ü., Günlük, M. ve Erbey, S. N. (2006). Muhasebe öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (32), 1-14, Bursa.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baran, A. ve Sadık, O. (2021). Covid 19 Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Acil Uzaktan Öğretim Tecrübelerinin ve Görüşlerinin İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34.

- Barış, M. F. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Öğretime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal Of Education, C. V, S. 2* (Ağustos/August 2015): S. 36-46.
- Birişçi, S. (2013). Video Konferans Tabanlı Uzaktan Eğitime İlişkin Öğrenci Tutumları ve Görüşleri. *Journal Of Instructional Technologies & Teacher Education, C. I, S. 2*: S. 24-40
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 3(2)*, 85-124
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Atıf İndeksi, 1-360.
- Can, E. ve Günbayı, İ. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Üzerinden Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Uygulamasına İlişkin İlkokul Yönetici ve Öğretmenlerinin Görüşleri. *Asya Studies, 5(16)*, 279-303.
- Can, N. ve Köroğlu, Y. (2020). Covid-19 döneminde yaygınlaşan uzaktan eğitimin değerlendirilmesi ve eğitim emekçileri açısından incelenmesi. *Madde, Diyalektik ve Toplum, 3(4)*, 370-381.
- Clark, T. A. and Verduin Jr, J. R. (1994). Distance Education: Its Effectiveness and Potential Use in Lifelong Learning. *Lifelong Learning, 12(4)*, 24-27.
- Çetinkaya Aydın, G. (2020, 20 Nisan). *COVID-19 Salgını Sürecinde Öğretmenler*. Tedmem: <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler> adresinden alındı.
- Çilek, A., Uçan, A. ve Ermiş, M. (2021). Pandemi Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *TURAN: Stratejik Arastirmalar Merkezi, 13(49)*, 308-323.
- Çok, C. (2021). *Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Öz-Yeterlik Algısı ve Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Engeller*. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.
- Çokyaman, M. ve Menderes, Ü. (2021). Öğrenci ve Öğretmenlerin Covid-19 Salgını Dönemindeki Uzaktan Eğitim Algısı: Bir Metafor Analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 1684-1715*.
- Çukadar, S. ve Çelik, S. (2003). İnternete Dayalı Uzaktan Öğretim ve Üniversite Kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 4(1)*, 31-42
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects, 49*, 91-96 <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3> Erişim: 20.11.2021
- Demirli, C. (2002). *Web Tabanlı Öğretim Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri*. Acık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu. Eskişehir.

- Düşünceli, F., Arı, Ö., Evren, M. ve Kavak, O. (2020). Covid-19 Sürecinde Mardin Artuklu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi, *Eğitim-Öğretim ile Araştırma Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi*,3(6),22-32.
- Ekici, S. ve Yılmaz, B. (2013). Fatih Projesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 27(2), 317-339.
- Enfiyeci, T. ve Büyükalan Filiz, S. (2019). Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissini çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 12(1), 20-32.
- Erdemir, Ö. ve İngeç, Ş. K. (2014). Fizik eğitiminde web tabanlı zeki öğretim sisteminin (zös) başarıya etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8). 200-230.
- Gökalp, M. (2016). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gür Erdoğan, D. ve Ayanoğlu, Ç. (2021). Covid-19 pandemi döneminde eğitim programlarının uzaktan eğitimde EBA platformu yoluyla uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Journal of Qualitative Research in Education*, 28, 100-128. doi: 10.14689/enad.28.5
- Gündüz, A. Y. (2013). *Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Algısı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Gürbüz, Ş. ve Şahin, F. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. (2.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Holmberg, B. (1995). *Theory And Practice Of Distance Education*, Routledge.
- Horzum, B. (2003). *Öğretim Elemanlarının İnternet Destekli Eğitime Yönelik Düşünceleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- İlhan, M., Demir, S. ve Arslan, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime Yönelik Tutumları ile Epistemolojik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 3(2), 1-22.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*, 4.Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- İşman, A., Baytekin, Ç., Balkan, F., Horzum, M. B. ve Kıyıcı, M. (2002). Fen Bilgisi Eğitimi ve Yapısalcı Yaklaşım. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 1(1), 41-47, Sakarya
- Karaca, İ., Karaca, N., Karamustafaoğlu, N., ve Özcan, M. (2021). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimin Yararına İlişkin Algılarının İncelenmesi. *Humanistic Perspective*, 3(1), 209-224.
- Karadeniz, G. ve Zabcı, N. (2020). Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim Veren Öğretmenlerin Çalışma Koşulları ve Algıladıkları Stres ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki, *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2020, 2 (22): 301-314

- Karaoğlu, A. (2008). *İlköğretim Bilgisayar Derslerinde Web Tabanlı Eğitimin Öğrenci Başarı Düzeyine Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Arastırma Yontemi [Scientific Research Method]*. Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2020). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. (9. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavuk, E. ve Demirtaş, H. (2021). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Yaşadığı Zorluklar. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1(1), 55-73.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kenan, K., Kandemir, M. A. ve Çelik, Y. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 88-103.
- Kesim, E. (2009). *Okul yöneticilerinin uzaktan eğitim yoluyla yetiştirilmeleri için eğitim ihtiyaçlarına dayalı bir model önerisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi* 21, 73-94
- Kocayiğit, A. ve Uşun, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Burdur İli Örneği). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 285-299.
- Koloğlu, T. F. (2016). *Öğretim elemanlarının uzaktan eğitime bakış açıları ve hazırbulunuşlukları: Ordu üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Korucuk, B. (2020). Sınıf Öğretmenleri Gözüyle Uzaktan Eğitim Memnuniyet Faktörlerinin Derecelendirilmesi Yönelik Bir Çalışma: Giresun İli Örneği. *Öğretim Teknolojisi ve Hayat Boyu Öğrenme Dergisi*, 1(2), 189-202.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. Ş. ve Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322.
- Kurtdede-Fidan, N., Erbasan, O. ve Kolsuz, S. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağından (Eba) Yararlanmaya İlişkin Görüşleri [Views Of Primary School Teachers About The Use Of Education Information Network]. *The Journal Of International Social Research*, 9(45), 626-637.
- Lau, J., Yang, B. and Dasgupta, R. (2020). Will the coronavirus make online education go viral? <https://www.timeshighereducation.com> Erişim Tarihi: 20.10.2021.
- MEB. (2020a, 23 Mart). *Uzaktan Eğitim Bakan Selçuk'un Verdiği Dersle Başladı*. <https://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitim-bakan-selcukun-verdigi-dersle-basladi/haber/20578/tr> adresinden alındı.

- MEB. (2020b, 18 Eylül). *Trt Eba Kanallarında Yeni Yayın Dönemi Başlıyor*. <https://www.meb.gov.tr/trt-eba-kanallarinda-yeni-yayin-donemi-basliyor/haber/21660/tr> adresinden alındı.
- Metin, M., Emlik, H., Gürlek, E. H. ve Demirbaş, S. (2021). Uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Studies in Educational Research and Development*, 5(1), 19-47.
- Özüçelik, E. (2019). *Uzaktan eğitim sistemlerinin kullanımı; Uludağ Üniversitesi örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Bursa.
- Sağır, Ş. ve Elif, D. (2021). Pandemi Sürecinde EBA Platformuna Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin Görüşleri. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 333-352.
- Saygı, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 109-129.
- Somyürek, S. ve Yalın, H. İ. (2007). Bilgisayar Destekli Eğitim Yazılımlarında Kullanılan Ön Örgütleyicilerin Alan Bağımlı ve Alan Bağımsız Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 587-607.
- Sönmez, M., Yıldırım, K. ve Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni Tip Koronavirüs (SARS-CoV2) Salgınına Bağlı Uzaktan Eğitim Sürecinin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleriyle Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(6).
- Şahin, Z. G. ve Gürbüz, R. (2016). Kaynaştırma Öğrencilerini Eğiten Ortaokul Öğretmenlerinin Yeterlilikleri Üzerine. *Adıyaman University Journal Of Educational Sciences*, 6(1), 138-160.
- Şimşek, A., İskenderoğlu, T. ve İskenderoğlu, M. (2010), Investigating Preservice Computer Teachers Attitudes Towards Distance Education, *Procedia Social And Behavioral Sciences*, C. IX, S. 324-328.
- Tekin, O. (2020). Uzaktan eğitim kullanılan hizmet içi eğitim programlarına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 16(1), 20-35.
- Tırnovalı, A. (2012). *Uzaktan Eğitimde İnternet Tabanlı Eğitim Programlarının Temel Boyutlarına Yönelik Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Görüşleri ve Öneriler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Turhan, E. (2005). *Okul Yöneticilerinin Geliştirilmeye İhtiyaç Duydukları Yönetmelik Süreçlere ve Uzaktan Eğitim Teknolojilerine İlişkin Görüşleri Eskişehir Örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Türker, A. ve DüNDAR, E. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Üzerinden Yürütülen Uzaktan Eğitimlerle İlgili Lise Öğretmenlerinin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 323-342. Doi: 10.37669/Milliegitim.738702

- Türkiye Bilimsel Performans Yayın Raporları, (2015).
<http://ulakbim.tubitak.gov.tr/tr/hizmetlerimiz/sosyal-bilimler-2004-2014> adresinden
01.04.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Unesco. (2020). Covid-19 Educational Disruption And Response,
<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>, Web Adresinden 07. 07. 2021
tarihinde erişilmiştir.
- Yalman, M. (2013). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Bilgisayar Destekli Uzaktan Eğitim Sistemi (Moodle) Memnuniyet Düzeyleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic* 8(8), 1395-1406.
- Yamamoto, G. T. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3 (1): 25-34.
- Yenimahalle Rehberlik ve Araştırma Merkezi, <https://yeniram.meb.k12.tr/> Erişim:
11.12.2021
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329.
- Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 237-250.
- Yurtbakan, E. ve Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(6).
- Yüksel, E. A. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Covid-19 Salgını Sürecinde Çevrim İçi Ders-Uzaktan Eğitim Deneyimlerinin İncelenmesi. *Ulakbilge*, 57 (2021 Şubat): S. 291–303. Doi: 10.7816/Ulakbilge-09-57-11.

EKLER

Ek-1 Ölçek

UZAKTAN EĞİTİMİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu çalışma öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki tutumları ve görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz samimi yanıtlar çalışmaya ışık tutacaktır. İlginiz için teşekkür ederim.

Şerife Bayar

NEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

serife.bayar42@hotmail.com

1. Cinsiyetiniz:

- Kadın Erkek

2. Mesleki Kıdeminiz:

- 0-5 Yıl 6-10 Yıl 11-15 Yıl 16-20 Yıl 21 Yıl ve üstü

3. En son mezun olunan bölüm:

- Sınıf Öğretmenliği
 Eğitim Fakültesi
 Fen Edebiyat Fakültesi
 Diğer

4. Uzaktan Eğitim ile ilgili aşağıdaki seçeneklerden birini seçiniz.

- a) Uzaktan Eğitim ile ilgili bilgim yok. ()
b) Uzaktan Eğitim hakkında çok az bilgim var. ()
c) Uzaktan Eğitim hakkında yeterince bilgim var. ()

5. Aşağıda verilen uzaktan eğitimin özelliklerini avantajları bakımından derecelendiriniz. (1:en az; 5:en çok)

	1	2	3	4	5
Zaman sınırlaması olmaması					
Mekân sınırlılığı olmaması					
Bireysel eğitimi desteklemesi					
Bilgi teknolojilerini eğitimde kullanılması					
Mevcut eğitimin dışında kalan bireylere de eğitim olanağı sağlaması					
Uzaktan eğitimin maliyetinin örgün eğitime göre daha düşük olması					

6. Uzaktan eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Uzaktan eğitimle bireylerin başarı süreçleri daha kolay takip edilir.					
2. Uzaktan eğitimde zaman ve mekân kısıtlaması olmaması eğitimin sürekliliğini sağlar.					
3. Uzaktan eğitim, istenildiği kadar tekrar edebilme esnekliği sağlar.					
4. Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır					
5. Uzaktan eğitim işitsel, görsel tasarımlar ve teknoloji yoluyla etkili öğrenmeyi sağlar.					
6. Uzaktan eğitimde, eğitim ortamının kontrolü sağlıklı bir şekilde yapılamaz.					
7. Uzaktan eğitim ile fırsat eşitliği sağlanır.					
8. Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme sonucunun hemen alınması öğrenci motivasyonu artırır.					
9. Uzaktan eğitimle öğrenme anti-sosyaldir.					
10. Uzaktan eğitimde bilgi birikimlerinin internet ortamında paylaşılması sebebiyle bilgiye erişim hızlıdır.					
11. Uzaktan eğitim ile öğrenme, yüz yüze eğitimle öğrenmeye göre daha zevklidir.					
12. Uzaktan eğitim ilgi çekici değildir.					
13. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.					
14. Uzaktan eğitim uygulamalarından nitelikli sonuçlar elde edilir.					
15. Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir.					
16. Uzaktan eğitim özdeğerlendirme becerilerini geliştirir.					
17. Uzaktan eğitim büyük bir güce sahiptir.					
18. Uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir.					
19. Uzaktan eğitim, örgün eğitim uygulamalarında ortaya çıkan birçok problemin çözümünde etkilidir.					
20. Uzaktan eğitim, ülkemizde sağlıklı bir şekilde uygulanamaz.					
21. Uzaktan eğitimle herkes kendi düzeyinde eğitim alabilir.					

Ek-2 Ölçek İzni

Şerife Bayar <bayar237@gmail.com>

Ölçek İzni

Fatma Tayfur <fatma.agir@hotmail.com>
Alıcı: Şerife Bayar <bayar237@gmail.com>

19 Eylül 2020 10:54

Merhaba hocam
Ölçeği kullanabilirsiniz, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim

[Android için Outlook'u edinin](#)

From: Şerife Bayar <bayar237@gmail.com>
Sent: Friday, September 18, 2020 2:11:33 PM
To: fatma.agir@hotmail.com <fatma.agir@hotmail.com>
Subject: Ölçek İzni

Sayın Hocam,
Ben Şerife Bayar, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı öğrencisiyim. Tez aşamasındayım ve tezimde İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere yönelik uzaktan eğitim tutum ölçeğine ihtiyacım var. Ölçeğinizi kullanmak için izninizi istiyorum. Geri dönüt yaparsanız çok sevinirim.
Saygılarımla.

Ek-3 Araştırma İzni

KARAR 2021/7-46: Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Başkanlığı' nın 16.02.2021 tarihli E.16601 sayılı yazısı görüşüldü: Aşağıda açık kimliği belirtilen ğrencinin "Sınıf ğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Değişik Faktörler Açısından Belirlenmesi" adlı tez çalışması ile ilgili araştırma yapmak için araştırma izin talebinin etik açısından uygun olduğuna ve gerekli iznin alınması için İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmek üzere Rektörlük Makamına arzına oy birliği ile karar verildi.

Adı Soyadı : şerife BAYAR
Öğrenci Numarası : 19830203145
T.C. Kimlik Numarası : 56776177668
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN
Anabilim Dalı : Temel Eğitim Anabilim Dalı
Bilim Dalı : Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Programı : Tezli Yüksek Lisans